TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2024. gada 4. oktobrī*

Apelācija – Konkurence – Aizliegtas vienošanās – Stiegrojuma apaļtērauda tirgus – Eiropas Komisijas lēmums, ar kuru, pamatojoties uz Regulu (EK) Nr. 1/2003, pēc EOTK līguma darbības beigām konstatēts EOTKL 65. panta pārkāpums – Lēmums, kas pieņemts pēc agrāku lēmumu atcelšanas – Jaunas uzklausīšanas rīkošana dalībvalstu konkurences iestāžu klātbūtnē – Tiesības uz aizstāvību – Labas pārvaldības princips – Objektivitātes prasība – Saprātīgs termiņš – Pienākums norādīt pamatojumu – Samērīgums – *Ne bis in idem* princips – Iebilde par prettiesiskumu – Atbildību pastiprinoši apstākļi – Recidīvs – Atbildību mīkstinoši apstākļi – Vienlīdzīga attieksme

Lietā C-31/23 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2023. gada 19. janvārī iesniegusi

Ferriere Nord SpA, Osopo [*Osoppo*] (Itālija), ko pārstāv *B. Comparini*, *G. Donà* un *W. Viscardini*, *avvocati*,

apelācijas sūdzības iesniedzēja,

pārējās lietas dalībnieces:

Eiropas Komisija, ko pārstāv *G. Conte*, *P. Rossi* un *C. Sjödin*, pārstāvji, kuriem palīdz *M. Moretto*, *avvocato*,

atbildētāja pirmajā instancē,

Eiropas Savienības Padome, ko pārstāv *E. Ambrosini* un *O. Segnana*, pārstāvji,

persona, kas iestājusies lietā pirmajā instancē,

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], tiesneši P. Dž. Švīrebs [*P. G. Xuereb*] (referents) un A. Kumins [*A. Kumin*],

ģenerāladvokāts: N. Emiliu [*N. Emiliou*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

* Tiesvedības valoda – itāļu.

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar apelācijas sūdzību *Ferriere Nord SpA* galvenokārt lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2022. gada 9. novembra spriedumu *Ferriere Nord*/Komisija (T-667/19, turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums", EU:T:2022:692), ar kuru minētā tiesa noraidīja *Ferriere Nord SpA* prasību galvenokārt atcelt Komisijas 2019. gada 4. jūlija Lēmumu C(2019) 4969 final par EOTK līguma 65. panta pārkāpumu (lieta AT.37956 – Stiegrojuma apaļtērauds) (turpmāk tekstā – "strīdīgais lēmums"), ciktāl tas attiecas uz šo sabiedrību. Pakārtoti šī sabiedrība lūdz, pirmkārt, atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl ar to noraidīts tās pakārtoti izvirzītais prasījums daļēji atcelt strīdīgo lēmumu, un, otrkārt, daļēji atcelt šo lēmumu, kā arī samazināt tai uzlikto naudas sodu.

Atbilstošās tiesību normas

Regula (EK) Nr. 1/2003

2 Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD] 101. un 102. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 7. panta "Pārkāpuma atklāšana un izbeigšana" 1. punktā ir paredzēts:

"Ja Komisija uz sūdzības pamata vai pēc savas iniciatīvas atklāj, ka ir [LESD 101.] panta vai [102.] panta pārkāpums, tā var ar lēmumu pieprasīt attiecīgajiem uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām šādas pārkāpšanas izbeigšanu. Šim nolūkam Komisija attiecībā uz uzņēmumiem var ieviest tādus uzvedības vai strukturālos aizsardzības līdzekļus, kas ir proporcionāli izdarītajam pārkāpumam un kas ir vajadzīgi, lai efektīvi izbeigtu pārkāpšanu. Strukturālos aizsardzības līdzekļus var ieviest tikai tad, ja nav vienlīdzīgi efektīva aizsardzības līdzekļa, kas attiecas uz uzvedību, vai ja jebkurš vienlīdzīgi efektīvs aizsardzības līdzeklis, kas attiecas uz uzvedību, attiecīgajam uzņēmumam būtu apgrūtinošāks nekā strukturālais aizsardzības līdzeklis. Ja Komisijai ir likumīgas intereses, tā arī var konstatēt, ka pārkāpums ir izdarīts pagātnē."

3 Šīs regulas 14. pantā "Padomdevēja komiteja" ir noteikts:

"1. Komisija konsultējas ar Aizliegtu vienošanos un dominējoša stāvokļa padomdevēju komiteju pirms jebkāda lēmuma pieņemšanas saskaņā ar 7., 8., 9., 10., 23. pantu, 24. panta 2. punktu un 29. panta 1. punktu.

2. Atsevišķu lietu apspriešanai padomdevēju komiteju veido no dalībvalstu konkurences iestāžu pārstāvjiem. [..]

[..]

5. Komisija īpaši ņem vērā padomdevējas komitejas sniegto atzinumu. Komisija informē komiteju par to, kā tās atzinums ir ņemts vērā.

[..]"

4 Saskaņā ar minētās regulas 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu Komisija ar lēmumu var uzlikt naudas sodu uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, ja tie tīši vai nolaidības dēļ pārkāpj LESD 101. vai 102. pantu.

5 Šīs regulas 25. pantā "Noilguma termiņi sodu uzlikšanai" ir noteikts:

"1. Uz pilnvarām, kas ar 23. un 24. pantu piešķirtas Komisijai, attiecas šādi noilguma termiņi:

a) trīs gadi gadījumā, kad pārkāpti noteikumi attiecībā uz informācijas pieprasīšanu vai pārbaužu veikšanu;

b) pieci gadi visu pārējo pārkāpumu gadījumā.

2. Laiku skaita no dienas, kurā izdarīts pārkāpums. Tomēr pārkāpumu turpināšanas vai atkārtošanas gadījumā laiku skaita no dienas, kurā pārtrauc pārkāpšanu.

3. Jebkura rīcība, ko izmeklēšanā vai tiesvedībā attiecībā uz pārkāpumu veikusi Komisija vai dalībvalsts konkurences iestāde, pārtrauc noilguma termiņu soda naudu vai periodisko soda maksājumu uzlikšanai. Noilguma termiņu pārtrauc no dienas, kurā rīcība ir paziņota vismaz vienam uzņēmumam vai vienai uzņēmumu apvienībai, kas piedalījās pārkāpumā. Rīcība, kas pārtrauc termiņa skaitīšanu, jo īpaši iekļauj:

a) rakstiskus informācijas pieprasījumus, ko izdarījusi Komisija vai dalībvalsts konkurences iestāde;

b) rakstiskus pārbaužu veikšanas pilnvarojumus, ko savām amatpersonām izsniegusi Komisija vai dalībvalsts konkurences iestāde;

c) tiesas procesu uzsākšanu, ko veic Komisija vai dalībvalsts konkurences iestāde;

d) Komisijas vai dalībvalsts konkurences iestādes iebildumu paziņošanu.

4. Noilguma termiņa pārtraukšana attiecas uz visiem uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām, kas piedalījās pārkāpumā.

5. Pēc katra pārtraukuma noilgums sākas no jauna. Tomēr vēlākais, kad iestājas noilgums, ir diena, kurā beidzas termiņš, kas ir divreiz ilgāks par noilguma termiņu, ja Komisija nav uzlikusi soda naudu vai periodisko soda maksājumu. Šo termiņu pagarina par laiku, uz kuru noilguma termiņš ir pārtraukts atbilstoši 6. punktam.

6. Noilguma termiņu soda naudu vai periodisko soda maksājumu uzlikšanai pārtrauc uz laiku, kamēr Komisijas lēmumu izskata Eiropas Kopienu Tiesas procesā.

6 Regulas Nr. 1/2003 27. pantā "Pušu, sūdzību iesniedzēju un citu uzklausīšana" ir paredzēts:

"1. Pirms lēmumu pieņemšanas, kas paredzēta 7., 8., 23. pantā un 24. panta 2. punktā, Komisija uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām, uz kurām attiecas Komisijas vadītie tiesas procesi, sniedz iespēju izteikties par jautājumiem, par kuriem Komisija izteikusi iebildumus. Komisija savu lēmumu balsta vienīgi uz iebildumiem, kurus attiecīgajām pusēm bija iespēja komentēt. Sūdzību iesniedzējus cieši iesaista tiesas procesos.

2. Tiesas procesos pilnībā respektē attiecīgo pušu aizstāvības tiesības. [..]

3. Ja Komisija uzskata to par vajadzīgu, tā var arī uzklausīt citas fiziskas vai juridiskas personas. Šādu personu pieteikumus uzklausīšanai pieņem, ja tās izrāda pamatotu ieinteresētību. Dalībvalstu konkurences iestādes arī var prasīt Komisijai uzklausīt citas fiziskas vai juridiskas personas.

[..]"

Regula Nr. 773/2004

7 Komisijas Regulas (EK) Nr. 773/2004 (2004. gada 7. aprīlis) par lietas izskatīšanu saskaņā ar [LESD 101. un 102. pantu], ko vada Komisija (OV 2004, L 123, 18. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 2008. gada 30. jūnija Regulu (EK) Nr. 622/2008 (OV 2008, L 171, 3. lpp.) (turpmāk tekstā – "Regula Nr. 773/2004"), 11. pantā "Tiesības tikt uzklausītam" ir noteikts:

"1. Pirms apspriesties ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 14. panta 1. punktā minēto Padomdevēju komiteju, Komisija tām pusēm, kurām tā adresē iebildumus, dod iespēju tikt uzklausītām.

2. Pieņemot lēmumus, Komisija ņem vērā vienīgi tos iebildumus, kurus 1. punktā minētajām pusēm ir bijusi iespēja komentēt."

8 Regulas Nr. 773/2004 12. pants izteikts šādi:

"1. Komisija dod iespēju pusēm, kurām tā adresē iebildumus, izteikties noklausīšanās laikā, ja šīs puses to lūdz savos rakstiskajos iesniegumos.

2. Taču, iesniedzot savus izlīguma iesniegumus, puses Komisijai apliecina, ka tās lūgs dot tām iespēju izteikties noklausīšanās laikā tikai tad, ja paziņojumā par iebildumiem nebūs atspoguļots to izlīguma iesniegumu saturs."

9 Šīs regulas 13. pantā "Citu personu uzklausīšana" ir paredzēts:

"1. Ja fiziskas vai juridiskas personas, kas nav minētas 5. un 11. pantā, piesakās, lai tās tiktu uzklausītas, un izrāda pietiekamu ieinteresētību, Komisija rakstiski informē tās par procedūras raksturu un priekšmetu un nosaka termiņu, līdz kuram tās var rakstiski paust savu viedokli.

2. Attiecīgā gadījumā Komisija var uzaicināt 1. punktā minētās personas izteikties to pušu noklausīšanās laikā, kurām adresēti iebildumi, ja 1. punktā minētās personas to lūdz savās rakstiskajās atsauksmēs.

3. Komisija var uzaicināt arī citas personas rakstiski paust savu viedokli un ierasties uz to pušu noklausīšanos, kurām adresēti iebildumi. Komisija var uzaicināt minētās personas paust savus uzskatus arī noklausīšanās laikā."

10 Minētās regulas 14. pants "Noklausīšanās vadīšana" ir formulēts šādi:

"1. Noklausīšanos neatkarīgi vada uzklausīšanas amatpersona.

2. Komisija uzaicina uzklausāmās personas ierasties uz noklausīšanos tās noteiktajā datumā.

3. Komisija uzaicina dalībvalstu konkurences institūcijas piedalīties noklausīšanās gaitā. Tā var uzaicināt arī citu dalībvalstu institūciju amatpersonas un ierēdņus.

[..]"

2011. gada paziņojums

11 Komisijas paziņojuma par paraugpraksi attiecībā uz lietu izskatīšanu saskaņā ar LESD 101. un 102. pantu (OV 2011, C 308, 6. lpp.; turpmāk tekstā – "2011. gada paziņojums") galvenais mērķis, kā izriet no tā 1. punkta, ir sniegt praktiskus norādījumus par lietu, kuras saistītas ar LESD 101. un 102. pantu, izskatīšanu.

12 Šī paziņojuma 6. punktā ir paredzēts, ka šis paziņojums no tā publicēšanas brīža tiks piemērots "izskatāmajām un turpmākajām lietām." Attiecībā uz izskatīšanā esošajām lietām šis paziņojums saskaņā ar tā 16. zemsvītras piezīmi ir piemērojams "visām procesuālajām darbībām, kas vēl jāveic pēc dokumenta publicēšanas".

13 Šī paša paziņojuma 84., 86. un 109. punkts ir formulēts šādi:

"(84) Iebildumu paziņojumā skaidri norāda, vai Komisija uzņēmumiem plāno noteikt naudas sodu, ja iebildumi netiktu atsaukti [..]. Komisija iebildumu paziņojumā norāda galvenos faktus un tiesiskos apstākļus, kuru dēļ var noteikt naudas sodu, piemēram, pārkāpuma ilgums un smagums, kā arī tas, vai pārkāpums ir bijis apzināts vai netīšs. Iebildumu paziņojumā arī pietiekami precīzi norāda, ka atsevišķus faktus var uzskatīt par atbildību pastiprinošiem apstākļiem un, ciktāl iespējams, ka atsevišķus faktus var uzskatīt par atbildību mīkstinošiem apstākļiem.

[..]

(86) Ja Komisija tās galīgajā lēmumā plāno novirzīties no iebildumu paziņojumā izklāstītajiem faktiem vai tiesiskajiem apstākļiem par sliktu vismaz vienai pusei vai ja Komisija plāno ņemt vērā papildu apsūdzošus pierādījumus, attiecīgajai pusei vai pusēm vienmēr būs dota iespēja šajā jautājumā pienācīgi izteikt savu viedokli.

[..]

(109) Ja pēc iebildumu paziņojuma izdošanas konstatē jaunus pierādījumus, kurus Komisija plāno izmantot, vai ja Komisija plāno mainīt tās juridisko vērtējumu par sliktu attiecīgajiem uzņēmumiem, šiem uzņēmumiem ir iespēja izteikt viedokli par šiem jaunajiem aspektiem."

Tiesvedības priekšvēsture un strīdīgais lēmums

14 Tiesvedības priekšvēsture pārsūdzētā sprieduma 1.–31. punktā ir izklāstīta šādi:

"1 Prasītāja *Ferriere Nord SpA* ir saskaņā ar Itālijas tiesībām dibināta sabiedrība, kas kopš 1992. gada aprīļa darbojas stiegrojuma apaļtērauda nozarē.

A. Komisijas pirmais lēmums (2002. gads)

2 No 2000. gada oktobra līdz decembrim Eiropas Kopienu Komisija saskaņā ar EOTKL 47. pantu veica pārbaudes Itālijas uzņēmumos, kas ražo stiegrojuma apaļtēraudu, tostarp prasītājas uzņēmumā, un *Federazione Imprese Siderurgiche Italiane* [(Itālijas melnās metalurģijas uzņēmumu apvienība, turpmāk tekstā – "apvienība")]. Piemērojot šo tiesību normu, tā tiem nosūtīja arī informācijas pieprasījumus.

3 2002. gada 26. martā Komisija uzsāka EOTKL 65. panta piemērošanas procedūru un izvirzīja iebildumus saskaņā ar EOTKL 36. pantu (turpmāk tekstā – "paziņojums par iebildumiem"), kuri tika paziņoti tostarp prasītājai. Uz paziņojumu par iebildumiem tā atbildēja 2002. gada 31. maijā.

4 Administratīvā procesa dalībnieki tika uzklausīti 2002. gada 13. jūnijā.

5 2002. gada 12. augustā Komisija nosūtīja tiem pašiem adresātiem papildu iebildumus (turpmāk tekstā – "paziņojums par papildu iebildumiem"), pamatojoties uz Padomes Regulas Nr. 17 (1962. gada 6. februāris), pirmā regula par [EKL 81. un 82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.), 19. panta 1. punktu. Tajos tā izskaidroja savu nostāju attiecībā uz procedūras turpināšanu pēc EOTK līguma darbības beigām 2002. gada 23. jūlijā. Prasītāja atbildēja uz paziņojumu par papildu iebildumiem 2002. gada 20. septembrī.

6 Administratīvā procesa dalībnieku jauna uzklausīšana dalībvalstu konkurences iestāžu klātbūtnē notika 2002. gada 30. septembrī. Tā attiecās uz paziņojuma par papildu iebildumiem priekšmetu, proti, EOTK līguma darbības izbeigšanās juridiskajām sekām attiecībā uz procesa turpināšanu.

7 Administratīvā procesa noslēgumā Komisija pieņēma Lēmumu C(2002) 5087, galīgā redakcija (2002. gada 17. decembris), par EOTK līguma 65. panta piemērošanas procedūru (COMP/37.956 – Stiegrojuma apaļtērauds) (turpmāk tekstā – "2002. gada lēmums"), kura adresāti ir [apvienība] un vēl astoņi uzņēmumi, tostarp prasītāja. Tajā tā konstatēja, ka laikposmā no 1989. gada decembra līdz 2000. gada jūlijam uzņēmumi ir īstenojuši vienotu, sarežģītu un ilgstošu tādu aizliegtu vienošanos Itālijas stiegrojuma apaļtērauda stieņos vai ruļļos (turpmāk tekstā – "stiegrojuma apaļtērauds") tirgū, kuras mērķis vai sekas bija noteikt cenas un ierobežot vai kontrolēt ražošanu vai pārdošanu, kas ir pretrunā EOTKL 65. panta 1. punktam.

8 Attiecībā uz prasītājas dalību pārkāpumā Komisija norādīja, ka tā ir notikusi no 1993. gada 1. aprīļa līdz 2000. gada 4. jūlijam. Tādēļ tā prasītājai uzlika naudas sodu 3,57 miljonu EUR apmērā. Šī summa ietvēra naudas soda 20 % samazinājumu prasītājai, piemērojot Komisijas Paziņojuma par atbrīvojumu no naudas soda un tā apmēra samazināšanu karteļu gadījumos (OV 1996, C 207, 4. lpp. [..]") D punkta 1. apakšpunktu, kurā ir paredzēta iespēja samazināt naudas soda apmēru, kas būtu jāmaksā tiem uzņēmumiem, kuri pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas sadarbojas ar Komisiju, sniedzot tai informāciju, dokumentus vai citus pierādījumus, kas palīdz apstiprināt izdarītā pārkāpuma esamību.

9 2003. gada 10. martā prasītāja cēla prasību Vispārējā tiesā par 2002. gada lēmumu. Vispārējā tiesa atcēla minēto lēmumu attiecībā uz prasītāju (spriedums, 2007. gada 25. oktobris, *Ferriere Nord*/Komisija, T-94/03, [..], EU:T:2007:320) un attiecībā uz citiem uzņēmumiem – [minētā lēmuma] adresātiem –, jo izmantotais juridiskais pamats, proti, EOTK līguma 65. panta 4. un 5. punkts, lēmuma pieņemšanas brīdī vairs nebija spēkā. Šī iemesla dēļ Komisijai nebija kompetences, pamatojoties uz šīm tiesību normām, konstatēt un sodīt par EOTKL 65. panta 1. punkta pārkāpumu pēc EOTK līguma darbības beigām. Pārējos šī lēmuma aspektus Vispārējā tiesa neizvērtēja.

10 2002. gada lēmums attiecībā uz [apvienību], kura neiesniedza apelācijas sūdzību Vispārējā tiesā, kļuva galīgs.

B. Komisijas otrais lēmums (2009. gads)

11 Ar 2008. gada 30. jūnija vēstuli Komisija informēja prasītāju un citus attiecīgos uzņēmumus par savu nodomu atkārtoti pieņemt lēmumu, koriģējot izmantoto juridisko pamatu. Turklāt tā precizēja, ka minētais lēmums tiks balstīts uz paziņojumā par iebildumiem un paziņojumā par papildu iebildumiem sniegtajiem pierādījumiem. Pēc Komisijas uzaicinājuma prasītāja 2008. gada 1. augustā iesniedza rakstveida apsvērumus.

12 2008. gada 24. jūlijā un 25. septembrī, pēc tam 2009. gada 13. martā, 30. jūnijā un 27. augustā Komisija pa faksu lūdza prasītājai sniegt informāciju par uzņēmuma akcionāriem un finansiālo stāvokli. Prasītāja uz šiem informācijas pieprasījumiem atbildēja attiecīgi ar 2008. gada 1. augusta un 1. oktobra, pēc tam – 2009. gada 18. marta, 1. jūlija un 8. septembra elektroniskā pasta vēstulēm.

13 2009. gada 30. septembrī Komisija pieņēma Lēmumu C(2009) 7492, galīgā redakcija, par EOTK līguma 65. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/37.956 – Stiegrojuma apaļtērauds, atkārtota pieņemšana), kura adresāti ir tie paši uzņēmumi, kas bija 2002. gada lēmumā, tostarp prasītāja. Šis lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz EK līguma un [Regulas Nr. 1/2003] procesuālajiem noteikumiem. Tas balstījās uz paziņojumā par iebildumiem un paziņojumā par papildu iebildumiem minētajiem pierādījumiem, un būtībā tajā bija pārņemts 2002. gada lēmuma saturs un secinājumi. It īpaši prasītājai uzliktā naudas soda apmērs 3,57 miljonu EUR apmērā palika nemainīgs.

14 2009. gada 8. decembrī Komisija pieņēma lēmumu par grozījumiem, tā pielikumā iekļaujot tabulas, kurās bija atspoguļotas cenu izmaiņas, kuras netika ietvertas tās 2009. gada 30. septembra lēmumā, un labojot numurētās atsauces uz šīm tabulām astoņās zemsvītras piezīmēs.

15 2010. gada 19. februārī prasītāja cēla prasību Vispārējā tiesā par Komisijas 2009. gada 30. septembra lēmumu, kurā ir izdarīti grozījumi (turpmāk tekstā – "2009. gada lēmums"). 2014. gada 9. decembrī Vispārējā tiesa samazināja prasītājai uzliktā naudas soda apmēru līdz 3,42144 miljoniem EUR, pamatojoties uz to, ka prasītāja trīs gadu laikā nepiedalījās aizliegtās vienošanās daļā, kas attiecās uz ražošanas vai pārdošanas ierobežošanu vai kontroli, un pārējā daļā prasību noraidīja (spriedums, 2014. gada 9. decembris, *Ferriere Nord*/Komisija, T-90/10, [..], EU:T:2014:1035). Vispārējā tiesa daļēji atcēla 2009. gada lēmumu attiecībā uz kādu citu no tā adresātiem, samazināja uzliktā naudas soda apmēru diviem citiem tā adresātiem un noraidīja pārējos izvirzītos prasījumus.

16 2015. gada 20. februārī prasītāja iesniedza apelācijas sūdzību par 2014. gada 9. decembra spriedumu *Ferriere Nord*/Komisija (T-90/10, [..], EU:T:2014:1035). Ar 2017. gada 21. septembra spriedumu *Ferriere Nord*/Komisija (C-88/15 P, EU:C:2017:716) Tiesa atcēla minēto Vispārējās tiesas spriedumu, kā arī 2009. gada lēmumu attiecībā uz prasītāju.

17 2017. gada 21. septembra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (C-88/15 P, EU:C:2017:716) Tiesa nosprieda, ka tad, ja lēmums ir pieņemts, pamatojoties uz Regulu Nr. 1/2003, procesam, kura beigās tiek pieņemts šis lēmums, ir jāatbilst šajā regulā, kā arī [Regulā Nr. 773/2004] paredzētajiem procesuālajiem noteikumiem, pat ja šis process ir sācies pirms šo noteikumu stāšanās spēkā.

18 Tiesa konstatēja, ka šajā lietā 2002. gada 13. jūnijā veiktā uzklausīšana, kas ir vienīgā, kas attiecās uz lietas būtību, nevar tikt uzskatīta par atbilstošu procesuālajām prasībām attiecībā uz lēmuma pieņemšanu, pamatojoties uz Regulu Nr. 1/2003, jo tajā nepiedalījās dalībvalstu konkurences iestādes.

19 Tiesa secināja, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, nospriežot, ka Komisijai pirms 2009. gada lēmuma pieņemšanas nebija pienākuma rīkot jaunu uzklausīšanu, jo uzņēmumiem jau bija iespēja tikt mutiski uzklausītiem 2002. gada 13. jūnijā un 30. septembrī veiktās uzklausīšanas laikā.

20 2017. gada 21. septembra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (C-88/15 P, EU:C:2017:716) Tiesa atgādināja par to, cik svarīgi pēc attiecīgo pušu lūguma ir rīkot uzklausīšanu, kurā ir uzaicinātas dalībvalstu konkurences iestādes, un šādas uzklausīšanas nerīkošana ir būtisku procedūras noteikumu pārkāpums.

21 Tiesa nosprieda, ka, tā kā šīs Regulā Nr. 773/2004 paredzētās tiesības netika ievērotas, uzņēmumam, kura tiesības tādējādi ir tikušas pārkāptas, nav jāpierāda, ka šis pārkāpums tam nelabvēlīgi varēja ietekmēt procedūras norisi un [2009. gada] lēmuma saturu.

22 Tiesa atcēla arī citus Vispārējās tiesas 2014. gada 9. decembra spriedumus, kuros tika lemts par 2009. gada lēmuma tiesiskumu, kā arī šo lēmumu attiecībā uz pārējiem četriem uzņēmumiem šo pašu iemeslu dēļ. Savukārt 2009. gada lēmums kļuva galīgs attiecībā uz uzņēmumiem – [minētā lēmuma] adresātiem –, kuri nebija iesnieguši apelācijas sūdzību par minētajiem spriedumiem.

C. Komisijas trešais lēmums (2019. gads)

23 Ar 2017. gada 15. decembra vēstuli Komisija informēja prasītāju par savu nodomu atsākt administratīvo procesu un šajā ziņā organizēt jaunu minētā procesa dalībnieku uzklausīšanu dalībvalstu konkurences iestāžu klātbūtnē.

24 Ar 2018. gada 1. februāra vēstuli prasītāja sniedza apsvērumus, kuros tā apstrīdēja Komisijas pilnvaras atsākt administratīvo procesu un līdz ar to aicināja Komisiju atteikties no minētās atsākšanas.

25 2018. gada 23. aprīlī Komisija veica jaunu uzklausīšanu par procesa būtību dalībvalstu konkurences iestāžu, uzklausīšanas amatpersonas, prasītājas, kā arī trīs citu uzņēmumu – 2009. gada lēmuma adresātu – klātbūtnē.

26 Ar 2018. gada 19. novembra, kā arī 2019. gada 17. janvāra un 6. maija vēstulēm Komisija nosūtīja prasītājai trīs informācijas pieprasījumus par tās akcionāriem un par tās mantisko stāvokli. Prasītāja uz šiem informācijas pieprasījumiem atbildēja attiecīgi ar 2018. gada 10. decembra, kā arī 2019. gada 31. janvāra un 9. maija vēstulēm.

27 2019. gada 21. jūnijā prasītāja piedalījās sanāksmē ar Komisijas dienestiem, kuras laikā tie norādīja, ka ir nolēmuši ierosināt komisāru kolēģijai pieņemt jaunu lēmumu par sodu, bet, ņemot vērā objektīvi pagarināto termiņu, tie piedāvā piemērot ārkārtas atbildību mīkstinošu apstākli.

28 2019. gada 4. jūlijā Komisija pieņēma [strīdīgo lēmumu], kura adresāti ir pieci uzņēmumi, attiecībā uz kuriem 2009. gada lēmums tika atcelts, proti, ne tikai prasītāja, bet arī *Alfa Acciai SpA*, *Feralpi Holding SpA* (iepriekš – *Feralpi Siderurgica SpA* un *Federalpi Siderurgica SRL*), *Partecipazioni Industriali SpA* (iepriekš – *Riva Acciaio SpA*, pēc tam – *Riva Fire SpA*, turpmāk tekstā – "*Riva*"), kā arī *Valsabbia Investimenti SpA* un *Ferriera Valsabbia SpA*.

29 [Strīdīgajā] lēmumā Komisija konstatēja to pašu pārkāpumu, kas bija 2009. gada lēmuma priekšmets, vienlaikus samazinot naudas sodus, kas uzlikti uzņēmumiem adresātiem, par 50 % procesa ilguma dēļ. Turklāt prasītājai tika piešķirts naudas soda papildu samazinājums par 6 %, jo noteiktā laikposmā tā nebija piedalījusies aizliegtās vienošanās daļā, kas attiecās uz ražošanas vai pārdošanas ierobežošanu vai kontroli. Ar [strīdīgā] lēmuma 2. pantu tā uzlika prasītājai arī naudas sodu 2,237 miljonu EUR apmērā.

30 2019. gada 8. jūlijā prasītājai tika izsniegta nepilnīga [strīdīgā] lēmuma kopija, kurā bija iekļautas tikai nepāra lappuses, un prasītāja par to paziņoja Komisijai 2019. gada 9. jūlija vēstulē.

31 2019. gada 18. jūlijā prasītājai tika paziņota [strīdīgā] lēmuma pilna versija."

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

15 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2019. gada 30. septembrī, apelācijas sūdzības iesniedzēja cēla prasību galvenokārt atcelt strīdīgo lēmumu, ciktāl tas attiecas uz to, un pakārtoti – samazināt tai uzliktā naudas soda apmēru.

16 Prasības atcelt strīdīgo lēmumu pamatojumam apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā izvirzīja sešus pamatus, no kuriem pirmais attiecās uz tiesību uz aizstāvību un procesuālo noteikumu pārkāpumu 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā, otrais – uz Komisijas iespējami prettiesisko atteikumu pirms strīdīgā lēmuma pieņemšanas izvērtēt šī lēmuma atbilstību procesa saprātīga termiņa principam, trešais – uz procesa saprātīga termiņa principa pārkāpumu, ceturtais – uz pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi, pilnvaru pārsniegšanu un samērīguma principa pārkāpumu, piektais – uz *ne bis in idem* principa pārkāpumu un sestais – uz Regulas Nr. 1/2003 25. pantā paredzētā noilguma regulējuma prettiesiskumu.

17 It īpaši saistībā ar pirmo pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēja divos pirmajos no šajā pamatā izvirzītajiem pieciem iebildumiem norādīja, ka, pirmkārt, tiek apšaubīta Regulā Nr. 1/2003 paredzētās padomdevējas komitejas (turpmāk tekstā – "padomdevēja komiteja") objektivitāte, jo šajā komitejā ietilpstošo dalībvalstu konkurences iestāžu pārstāvju attieksmi esot varējis ietekmēt tas, ka šīs iestādes zināja par nostāju, ko šajā lietā bija pieņēmusi, pirmām kārtām, Komisija tās 2002. un 2009. gada lēmumos un, otrām kārtām, Vispārējā tiesa 2014. gada 9. decembra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (T-90/10, EU:T:2014:1035), un, otrkārt, ka Komisijas

neatkarību ietekmēja apstāklis – ko apstiprina šis spriedums –, ka šī iestāde faktiski vairs neesot varējusi pieņemt dalībvalstu konkurences iestāžu pārstāvju, kas darbojas padomdevējā komitejā, paustu pretēju viedokli.

18 Minētajā pamatā ietvertajā trešajā iebildumā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvoja, ka Komisija, pirmkārt, ir pārkāpusi dažādus noteikumus par uzklausīšanas organizēšanu un, otrkārt, ir pieļāvusi kļūdu, neuzaicinot *Federacciai, Leali SpA* un tās meitasuzņēmumu *Acciaierie e Ferriere Leali Luigi SpA* (turpmāk tekstā kopā – "*Leali*"), *Lucchini SpA*, *Riva, Industrie Riunite Odolesi SpA* (turpmāk tekstā – "*IRO*") un *Associazione Nazionale Sagomatori Ferro* (Valsts dzelzs apstrādes uzņēmumu apvienība, turpmāk tekstā – "*Ansfer*") piedalīties 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā, lai gan, tā kā šiem subjektiem bija svarīga loma lietā, tie būtu varējuši sniegt dalībvalstu konkurences iestādēm informāciju, kas tām ļautu formulēt nostāju, pilnībā pārzinot lietas apstākļus. Apelācijas sūdzības iesniedzējas ieskatā, tā kā tā nevarēja saņemt tādu šo iestāžu atzinumu, kas sniegts, pilnībā pārzinot lietas apstākļus, tika pārkāptas tās tiesības uz aizstāvību.

19 Ar pirmajā pamatā ietverto ceturto iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja norādīja uz neiespējamību novērst Tiesas kritizētos procesuālos trūkumus. Ievērojot laiku, kas pagājis, tirgus dalībnieku identitātes un tirgus struktūras izmaiņas apelācijas sūdzības iesniedzējas skatījumā bija tādas, ka nebija iespējams rīkot uzklausīšanu tādos pašos vai vismaz līdzvērtīgos apstākļos tiem, kādi pastāvēja 2002. gadā.

20 Ar šajā pamatā ietverto piekto iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja citstarp apgalvoja, ka padomdevējas komitejas atzinums, kurā bija ietverts astoņu dalībvalstu konkurences iestāžu parakstīts paziņojums, atbilstoši kuram 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā tika novērsta Tiesas 2017. gada 21. septembra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (C-88/15 P, EU:C:2017:716) konstatētā procesuālā kļūda, ir kļūdains. Proti, divas no šīm astoņām iestādēm, to skaitā konkurences iestāde – lietas referente, neesot piedalījušās šajā uzklausīšanā.

21 Pamatojot pakārtoti izvirzīto prasījumu daļēji atcelt strīdīgo lēmumu un atbilstoši samazināt apelācijas sūdzības iesniedzējai uzliktā naudas soda apmēru, tā izvirzīja trīs papildu pamatus, no kuriem septītais attiecās uz pierādīšanas pienākuma un *in dubio pro reo* principa pārkāpumu, astotais – uz naudas soda palielināšanas recidīva dēļ prettiesiskumu un devītais – uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu saistībā ar atbildību mīkstinošu apstākļu ņemšanu vērā un motīvu, kas pamato ierobežotu naudas soda samazinājumu, novēloto raksturu.

22 Ar 2020. gada 11. februāra lēmumu Vispārējā tiesa atļāva Eiropas Savienības Padomei iestāties lietā Komisijas prasījumu atbalstam.

23 Ar pārsūdzēto spriedumu Vispārējā tiesa minēto prasību noraidīja pilnībā.

24 Attiecībā uz pirmajā instancē izvirzīto pirmo pamatu Vispārējā tiesa nosprieda, pirmkārt, ka ar apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentāciju nebija iespējams pierādīt, ka šajā lietā nav nodrošināta gan dalībvalstu konkurences iestāžu pārstāvju padomdevējā komitejā, gan Komisijas objektivitāte. Otrkārt, neuzaicinot uz 2018. gada 23. aprīlī veikto uzklausīšanu noteiktus uzņēmumus un apvienības, Komisija neesot pārkāpusi ne noteikumus par uzklausīšanu organizēšanu, ne apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesības uz aizstāvību. Treškārt, laika gaitā notikušās kontekstuālās izmaiņas neietekmējot Komisijas iespēju atsākt procesu pēc tam, kad ar Tiesas vai Vispārējās tiesas spriedumu ir atcelts kāds no tās lēmumiem, ar nosacījumu, ka šī

iestāde ir noskaidrojusi, ka procesa turpināšana vēl joprojām ir atbilstošs situācijas risinājums, ko Komisija esot izdarījusi šajā lietā. Ceturtkārt, argumentācija, kas vērsta uz to, lai pierādītu, ka padomdevējas komitejas sniegtais atzinums bija kļūdains, neesot pamatota.

25 Par pirmajā instancē izvirzīto trešo pamatu Vispārējā tiesa atzina, ka nedz Komisijas veiktā procesa administratīvo posmu ilgums, nedz šī procesa kopējais ilgums nav pārmērīgs un katrā ziņā, pat pieņemot, ka procesa ilgumu varētu uzskatīt par neatbilstošu saprātīga termiņa principam, apelācijas sūdzības iesniedzēja nav pierādījusi nekādu no šī ilguma izrietošu tās tiesību uz aizstāvību aizskārumu.

26 Saistībā ar pirmajā instancē izvirzīto ceturto pamatu Vispārējā tiesa nosprieda, ka, pirmkārt, Komisija ir pietiekami izskaidrojusi iemeslus, kuru dēļ tā pieņēma jaunu lēmumu, neraugoties uz diviem iepriekš atceltajiem tiesību aktiem, otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējai strīdīgajā lēmumā piemērotajam naudas sodam joprojām ir preventīva iedarbība, jo 2002. un 2009. gada lēmumos uzliktie naudas sodi pēc šo lēmumu atcelšanas tika atmaksāti, treškārt, pirms strīdīgā lēmuma pieņemšanas apelācijas sūdzības iesniedzēja vēl nebija sodīta par attiecīgo pārkāpumu, ņemot vērā abas notikušās tiesību aktu atcelšanas, ceturtkārt, procesa atsākšana un jauna lēmuma pieņemšana varēja atvieglot to trešo personu uzdevumu, kuras vēlējās celt prasību par zaudējumu atlīdzību, it īpaši ievērojot to, ka varēja būt skartas arī citas dalībvalstis, ne tikai Itālijas Republika, un ka Komisija nevarēja izslēgt citu valsts tiesību, nevis Itālijas tiesību piemērošanu, un, piektkārt, samērīguma princips netika pārkāpts.

27 Par pirmajā instancē izvirzīto piekto pamatu Vispārējā tiesa nolēma, ka *ne bis in idem* princips nav pārkāpts, jo pārsūdzētā sprieduma pasludināšanas dienā vēl nebija pieņemts galīgais lēmums par lietas būtību attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzējas dalību tai inkriminētajos pārkāpumos.

28 Par pirmajā instancē izvirzīto sesto pamatu Vispārējā tiesa nosprieda, ka tajā ietvertā iebilde par Regulas Nr. 1/2003 25. panta prettiesiskumu ir jānoraida. Apelācijas sūdzības iesniedzēja neesot pierādījusi, ka Savienības likumdevējs, saskaņojot šajā ziņā vērā ņemamos mērķus, būtu pārsniedzis tam šajā ziņā atzīto rīcības brīvību. Paredzot piecu gadu noilguma termiņu, lai sodītu par Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem, un gadījumā, ja šis termiņš tiek pārtraukts, desmit gadu noilguma termiņu, Komisijas rīcībai esot noteikts stingrs ierobežojums laika ziņā. Attiecībā uz to, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 25. panta 6. punktu noilguma termiņš tiek apturēts uz Komisijas lēmumu pārsūdzības laiku, Vispārējā tiesa uzsvēra, ka runa ir par situācijām, kad Komisijas bezdarbība neizriet no tās rūpības trūkuma.

29 Saistībā ar pirmajā instancē izvirzīto astoto pamatu Vispārējā tiesa atzina, ka, pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējai uzliktā naudas soda palielināšana recidīva dēļ bija tai pietiekami paredzama un tādēļ ar to netika pārkāptas tās tiesības uz aizstāvību, otrkārt, termiņš, lai izlemtu, vai būtu jāpiemēro šāds palielinājums, nebija pārmērīgi ilgs un, treškārt, šajā lietā piemērotais palielinājums par 50 % recidīva dēļ nebija pārmērīgs.

30 Par pirmajā instancē izvirzīto devīto pamatu Vispārējā tiesa nosprieda, ka, pirmkārt, starpība starp samazinājuma likmēm, kas tika piemērotas apelācijas sūdzības iesniedzējai un vienai citai sabiedrībai, pamatojoties uz to, ka tās nepiedalījās noteiktā tās aizliegtās vienošanās daļā, uz kuru attiecas strīdīgais lēmums, bija pamatota un, otrkārt, ka Komisija ar to saistīto informāciju nav sniegusi novēloti.

Lietas dalībnieku prasījumi Tiesā

31 Apelācijas sūdzības iesniedzējas prasījumi Tiesai ir šādi:

– galvenokārt, atcelt pārsūdzēto spriedumu un tādējādi atcelt arī strīdīgo lēmumu;

– pakārtoti, atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl ar to ir noraidīts tās pakārtoti izvirzītais prasījums daļēji atcelt strīdīgo lēmumu, daļēji atcelt šo lēmumu un samazināt tai uzlikto naudas sodu;

– piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus abās instancēs.

32 Komisija lūdz Tiesu:

– noraidīt apelācijas sūdzību un

– piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

33 Padome lūdz Tiesu noraidīt iebildi par Regulas Nr. 1/2003 25. panta prettiesiskumu un piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus apelācijas tiesvedībā.

Par apelācijas sūdzību

34 Apelācijas sūdzības pamatojumam tās iesniedzēja ir izvirzījusi astoņus pamatus.

Par pirmo pamatu

35 Ar pirmo pamatu, kas sadalīts četrās daļās, apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pārkāpusi tiesības uz aizstāvību, nav izvērtējusi pierādījumus, ir acīmredzami sagrozījusi faktus un pierādījumus, nav izpildījusi pienākumu pamatot savus spriedumus un ir sniegusi patvaļīgu vērtējumu.

Par trešo daļu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

36 Pirmā pamata trešajā daļā, kas jāizskata vispirms, apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 158.–162. punktā atzīdama, ka, neraugoties uz tirgus dalībnieku identitātes un tirgus struktūras izmaiņām, Komisija, rīkojot 2018. gada 23. aprīļa uzklausīšanu, varēja novērst procesuālo trūkumu, ko Tiesa bija kritizējusi 2017. gada 21. septembra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (C-88/15 P, EU:C:2017:716). Tā apstrīd pārsūdzētā sprieduma 159. un 160. punktā izklāstītos motīvus, ar kuriem Vispārējā tiesa atzina, ka, ievērojot pagājušo laiku, nebija iespējams rīkot uzklausīšanu līdzvērtīgos apstākļos tiem, kādi pastāvēja 2002. gadā. Apelācijas sūdzības iesniedzējas ieskatā 2017. gada 21. septembra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (C-88/15 P, EU:C:2017:716) konstatētais prettiesiskums ir neatgriezenisks nevis laika gaitā notikušo izmaiņu dēļ, bet gan tādēļ, ka šī iestāde ir kļūdaini piedalījusies šī prettiesiskuma pieļaušanā.

37 Komisija apgalvo, ka šī argumentācija ir jauna un tādēļ – nepieņemama. Katrā ziņā šī argumentācija neesot pamatota.

– *Tiesas vērtējums*

38 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 170. panta 1. punkta otro teikumu apelācijas sūdzībā nedrīkst grozīt Vispārējā tiesā izskatītā strīda priekšmetu. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka, ja kādam lietas dalībniekam tiktu ļauts Tiesā pirmoreiz izvirzīt pamatus un argumentus, ko tas nebija izvirzījis Vispārējā tiesā, tam tiktu atļauts Tiesā, kuras kompetence apelācijas tiesvedībā ir ierobežota, vērsties ar strīdu, kas būtu plašāks nekā Vispārējā tiesā izskatītais. Apelācijas tiesvedībā Tiesas kompetencē ir pārbaudīt tikai to, kā Vispārējā tiesa ir izvērtējusi pamatus un argumentus, kas tajā apspriesti (spriedums, 2024. gada 29. februāris, *Euranimi*/Komisija, C-95/23 P, EU:C:2024:177, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

39 Pārsūdzētā sprieduma 158. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildums par to, ka nebija iespējams novērst Tiesas kritizēto procesuālo trūkumu, bija balstīts uz konstatējumu, ka, ievērojot pagājušo laiku, tirgus dalībnieku identitātes un tirgus struktūras izmaiņas bija tādas, ka nebija iespējams rīkot uzklausīšanu tādos pašos vai vismaz līdzvērtīgos apstākļos tiem, kādi pastāvēja 2002. gadā.

40 Šo pirmajā instancē izvirzītā iebilduma aprakstu apelācijas sūdzības iesniedzēja savā apelācijas sūdzībā nav apstrīdējusi. Jākonstatē, ka no minētā apraksta neizriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja Vispārējā tiesā būtu apgalvojusi, ka Komisijas pieļautās kļūdas būtu padarījušas neatgriezenisku procesuālo noteikumu pārkāpumu, ko Tiesa konstatējusi 2017. gada 21. septembra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (C-88/15 P, EU:C:2017:716).

41 Atbildes rakstā uz repliku apelācijas sūdzības iesniedzēja gan ir norādījusi, ka pirmajā instancē iesniegtā prasības pieteikuma 62., 82., 97., 127., 133., 136., 167., 182. un 205. punktā tā ir uzsvērusi, ka Komisijas kļūdu un pārmērīgi ilgā procesa kopējās iedarbības dēļ nav iespējams novērst Tiesas konstatēto procesuālo noteikumu pārkāpumu. Tomēr ne no viena no šiem punktiem neizriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja Vispārējā tiesā būtu apgalvojusi, ka nevis laika gaitā notikušās izmaiņas bija tās, kas padarīja neatgriezenisku procesuālo noteikumu pārkāpumu, ko Tiesa konstatēja 2017. gada 21. septembra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (C-88/15 P, EU:C:2017:716), bet gan tas, ka Komisija ir kļūdaini piedalījusies šī prettiesiskuma pieļaušanā.

42 No tā izriet – tā kā ar pirmā pamata trešo daļu saistītā argumentācija pirmo reizi ir izvirzīta Tiesā, tā ir jānoraida kā nepieņemama.

Par pirmo daļu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

43 Pirmā pamata pirmajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 64.–78. punktā ir kļūdaini nospriedusi, ka saistībā ar 2018. gada 23. aprīlī veikto uzklausīšanu un padomdevējas komitejas atzinuma pieņemšanu gan Komisija, gan dalībvalstu konkurences iestāžu pārstāvji atbilda objektivitātes prasībai.

44 Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējas skatījumā šīs iestādes nevarēja pieņemt citu nostāju kā vien to, kas jau bija ietverta 2009. gada lēmumā un ko Vispārējā tiesa bija apstiprinājusi 2014. gada 9. decembra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (T-90/10, EU:T:2014:1035), kā arī septiņos 2014. gadā pasludinātajos spriedumos par citu 2009. gada lēmuma adresātu celtajām prasībām par šo lēmumu (turpmāk tekstā kopā – "2014. gada spriedumi"), no kuriem daži jau bija stājušies spēkā.

45 Otrkārt, Vispārējās tiesas vērtējums, ka *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* (*AGCM*) (Konkurences un tirgus uzraudzības iestāde, Itālija) gadījumā esot bijusi ievērota objektivitātes prasība, esot kļūdains un tā pamatā esot acīmredzama faktu un pierādījumu sagrozīšana vai pat pilnīga to vērtējuma neesamība.

46 Vispārējā tiesa esot ņēmusi vērā to, ka *AGCM* zināja par 2009. gada lēmumu un 2014. gada 9. decembra spriedumu *Ferriere Nord*/Komisija (T-90/10, EU:T:2014:1035). Tomēr Vispārējā tiesa neesot pievērsusi vērību tam, ka šī iestāde, kā pierādot vairāki Vispārējā tiesā iesniegtie dokumenti, ir balstījusies uz šo lēmumu un spriedumu, 2017. gadā piemērodama sodu par aizliegtu vienošanos, kas saistīta ar tiem pašiem uzņēmumiem un tāda paša veida rīcību kā tā, uz kuru attiecās minētais lēmums (turpmāk tekstā – "*AGCM* 2017. gada lēmums"). Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzsver, ka abām personām, kas pārstāvēja *AGCM* 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā, bija izšķiroša loma *AGCM* 2017. gada lēmuma pieņemšanas procesā.

47 Ņemot vērā šos apstākļus, abi pieņēmumi, uz kuriem Vispārējā tiesa balstījās pārsūdzētā sprieduma 75. punktā, esot kļūdaini. Pirmkārt, tam, ka aizliegtā vienošanās, uz kuru attiecās *AGCM* 2017. gada lēmums, atšķīrās no strīdīgajā lēmumā aplūkotās aizliegtās vienošanās, neesot nozīmes. Otrkārt, kļūdains esot arī pieņēmums, ka *AGCM* 2017. gada lēmums nevarēja ietekmēt šo iestādi, jo Itālijas tiesa bija atcēlusi šo lēmumu. Šī atcelšana esot notikusi pēc 2018. gada 23. aprīlī veiktās uzklausīšanas, jo tā izrietēja no *Tribunale amministrativo regionale del Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) 2018. gada 12. jūnija sprieduma. Šādos apstākļos apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka *AGCM* šīs uzklausīšanas laikā bija ieinteresēta apstiprināt Komisijas iebildumus. Turklāt laikā, kad *AGCM* 2019. gada 27. jūnijā un 1. jūlijā sniedza atzinumu padomdevējā komitejā, apelācijas sūdzība, ko tā bija iesniegusi par šo spriedumu, vēl nebija izskatīta.

48 Treškārt, pēc 2014. gada spriedumiem Komisijai neesot bijis nekāda iemesla ļaut to ietekmēt jebkādam pretējam padomdevējas komitejas atzinumam.

49 Tāpat apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav lēmusi par tās pirmajā instancē iesniegtā prasības pieteikuma 123.–127. punktā ietverto argumentāciju par nevainīguma prezumpcijas pārkāpumu. Tā kā Vispārējā tiesa 2014. gada 9. decembra spriedumā *Ferriere Nord* /Komisija (T-90/10, EU:T:2014:1035) konstatēja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja ir piedalījusies strīdīgajā lēmumā aplūkotās aizliegtās vienošanās darbībā, dalībvalstu konkurences iestāžu pārstāvji neesot varējuši par to nezināt nedz 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā, nedz arī vēlāk, piedaloties padomdevējā komitejā.

50 Komisija apgalvo, ka šī argumentācija ir nepieņemama, jo tā daļēji ir pārāk neprecīza un daļēji jauna. Katrā ziņā tā neesot pamatota.

– *Tiesas vērtējums*

51 Attiecībā uz pirmā pamata otrās daļas pieņemamību, pirmkārt, ir jāatgādina, ka no LESD 256. panta 1. punkta otrās daļas un Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmās daļas, kā arī Reglamenta 168. panta 1. punkta d) apakšpunkta un 169. panta 2. punkta izriet, ka apelācijas sūdzībā ir precīzi jānorāda sprieduma, kura atcelšana tiek lūgta, apstrīdētie punkti, kā arī juridiskie argumenti, kas konkrēti pamato šo lūgumu, pretējā gadījumā apelācijas sūdzība vai attiecīgais pamats ir nepieņemami (spriedums, 2024. gada 11. janvāris, *Foz*/Padome, C-524/22 P, EU:C:2024:23, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

52 Tādējādi apelācijas sūdzības elementi, kuros nav nekādu argumentu, kas konkrēti identificētu pārsūdzētajā spriedumā pieļauto tiesību kļūdu, neatbilst šai prasībai un ir jānoraida kā nepieņemami (spriedums, 2023. gada 22. jūnijs, YG/Komisija, C-818/21 P, EU:C:2023:511, 105. punkts un tajā minētā judikatūra).

53 Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt apelācijas sūdzību, Tiesā izvirzot pamatus un argumentus, kuri izriet no paša pārsūdzētā sprieduma un kuru mērķis ir kritizēt tā pamatotību no tiesību viedokļa (spriedums, 2023. gada 6. jūlijs, EIB un Komisija/*ClientEarth*, C-212/21 P un C-223/21 P, EU:C:2023:546, 96. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

54 Šajā lietā, lai gan apelācijas sūdzības iesniedzēja pirmā pamata virsrakstā un saistībā ar 2018. gada 23. aprīlī veikto uzklausīšanu un padomdevējas komitejas atzinumu ir norādījusi uz LESD 266. panta un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. panta pārkāpumu, tā pretēji šī sprieduma 51. punktā minētajā judikatūrā prasītajam nav paskaidrojusi, kādēļ ar šīm tiesību normām varētu pamatot iebildumu par padomdevējas komitejas un Komisijas locekļu neobjektivitāti. No tā izriet, ka šī daļa ir jānoraida kā nepieņemama, ciktāl tā attiecas uz minēto tiesību normu pārkāpumu.

55 Savukārt iebildums par Hartas 48. panta 1. punktā un 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – "ECPAK") 6. panta 2. punktā nostiprinātā nevainīguma prezumpcijas principa pārkāpumu ir izklāstīts pietiekami skaidri, lai varētu saprast, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav lēmusi par daļu no tās pirmajā instancē celtās prasības. Tādējādi šis iebildums ir pieņemams.

56 Apelācijas sūdzības iesniedzēja Vispārējā tiesā arī norādīja, ka, ņemot vērā *AGCM* 2017. gada lēmuma saturu, *AGCM* pārstāvjus, kuri piedalījās 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā un ar strīdīgā lēmuma pieņemšanu saistītajā padomdevējas komitejas darbā, nevar uzskatīt par objektīviem un neitrāliem. No pārsūdzētā sprieduma 75. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa noraidīja šo apgalvojumu, pamatojoties uz to, ka *AGCM* 2017. gada lēmums vēlāk tika atcelts ar *Tribunale amministrativo regionale del Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa) 2018. gada 12. jūnija spriedumu. Tādēļ saskaņā ar šī sprieduma 53. punktā minēto judikatūru apelācijas sūdzības iesniedzēja var savā apelācijas sūdzībā apstrīdēt šo vērtējumu, norādot, ka šī sprieduma datumam bija nozīme.

57 Attiecībā uz lietas būtību jānorāda, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 64.–66. punktā vispirms atgādināja – tā kā Tiesa ir atcēlusi 2014. gada 9. decembra spriedumu *Ferriere Nord* /Komisija (T-90/10, EU:T:2014:1035), tā vairs nav Savienības tiesību sistēmā. Turpinājumā tā pārsūdzētā sprieduma 71. un 72. punktā nosprieda, ka "iespējamas zināšanas par agrāk pieņemtu risinājumu, kas attiecīgā gadījumā ir apstiprināts Vispārējās tiesas spriedumā, kuru vēlāk Tiesa ir atcēlusi apelācijas tiesvedībā, ir raksturīgas pienākumam izdarīt secinājumus no atcelšanas".

Vispārējās tiesas skatījumā uzskatīt, ka šīs zināšanas "pašas par sevi varētu radīt šķērsli procesa atsākšanai", nebūtu saderīgi ar LESD 266. pantu, ar kuru atcelšanas gadījumā, pamatojoties uz LESD 263. pantu, Savienības iestādēm, struktūrām, birojiem vai aģentūrām ir noteikts pienākums veikt pasākumus, lai izpildītu attiecībā uz tām taisītos spriedumus, taču nemazinot tām uzlikto uzdevumu to kompetences jomās nodrošināt Savienības tiesību piemērošanu. Visbeidzot, minētā sprieduma 73. punktā Vispārējā tiesa atzina, ka šādos apstākļos procesa atsākšana būtu aizliegta tikai tad, ja apelācijas sūdzības iesniedzēja ar konkrētiem pierādījumiem varētu pierādīt, ka dalībvalstu konkurences iestāžu un Komisijas pārstāvju objektivitāte "faktiski tika negatīvi ietekmēta".

58 Šajā vērtējumā nav tiesību kļūdu.

59 Šajā ziņā jāatgādina, ka Hartas 41. pantā nostiprinātās tiesības uz labu pārvaldību paredz, ka ikvienai personai tostarp ir tiesības uz objektīvu jautājumu izskatīšanu Savienības iestādēs. Šī objektivitātes prasība ietver, pirmkārt, subjektīvu objektivitāti tādā nozīmē, ka nevienam attiecīgās iestādes darbiniekam, kas atbildīgs par lietu, nedrīkst pastāvēt aizspriedumi vai personīgs pieņēmums, un, otrkārt, objektīvu objektivitāti, atbilstoši kurai attiecīgajai iestādei ir jāsniedz pietiekamas garantijas, lai varētu novērst jebkādas pamatotas šaubas par tās neitralitāti (spriedums, 2024. gada 1. februāris, *Scania* u.c./Komisija, C-251/22 P, EU:C:2024:103, 70. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

60 Šajā lietā, izņemot ar *AGCM* saistīto gadījumu, apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācija attiecas tikai uz dalībvalstu konkurences iestāžu un Komisijas pārstāvju objektīvo objektivitāti.

61 Taču, pat pieņemot, ka Hartas 41. pantā paredzētā objektivitātes prasība attiecas arī uz dalībvalstu konkurences iestāžu pārstāvjiem, tiem piedaloties uzklausīšanā un palīdzot sagatavot atzinumu, kas padomdevējai komitejai jāsniedz par Komisijas konkurences jomā pieņemama lēmuma projektu, ar to vien, ka šie pārstāvji bija informēti par agrāku Komisijas lēmumu, kurš apstiprināts Vispārējās tiesas spriedumā un kuru pēc tam ir atcēlusi Tiesa, pašu par sevi, nepastāvot citiem objektīviem apstākļiem, neesot pietiekami, lai trešām personām radītu pamatotas šaubas par šo pārstāvju iespējamiem aizspriedumiem. Proti, padomdevējas komitejas locekļiem, piedaloties uzklausīšanā un palīdzot sagatavot šīs komitejas atzinumu par Komisijas lēmuma projektu konkurences jomā, nav pienākuma ņemt vērā šādu agrāku lēmumu. Tādējādi tikai zināšanas par šādu lēmumu pašas par sevi nevarētu radīt pamatotas šaubas par šīs komitejas locekļu iespējamiem aizspriedumiem.

62 Tas pats vēl jo vairāk attiecas uz Komisiju. Ja apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācija tiktu pieņemta, tas liegtu šai iestādei pēc tam, kad Vispārējā tiesa vai Tiesa ir atcēlusi lēmumu, atsākt procesu pat tādā situācijā kā šajā lietā un pat ja nav nekādu konkrētu pierādījumu, kas varētu radīt pamatotas šaubas par tās objektivitāti. Šāds aizliegums, kā pamatoti norādījusi Vispārējā tiesa, nebūtu saderīgs ar LESD 266. pantu, kurā tiesību akta atcelšanas gadījumā Savienības iestādēm, struktūrām birojiem vai aģentūrām, kuras pieņēmušas šo aktu, ir noteikts pienākums veikt pasākumus, lai izpildītu attiecībā uz tām taisītos spriedumus, neizslēdzot iespēju pieņemt jaunu tiesību aktu bez Savienības tiesas konstatētajiem trūkumiem. Turklāt šāds risinājums neļautu Komisijai pildīt tās uzdevumu nodrošināt Savienības konkurences tiesību piemērošanu tās kompetences jomās.

63 Par apgalvoto *AGCM* neobjektivitāti apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda, ka šī iestāde, pieņemot tās 2017. gada lēmumu, ir balstījusies uz 2009. gada lēmumu un 2014. gada spriedumiem.

64 No apelācijas sūdzības iesniedzējas šajā ziņā norādītajiem pierādījumiem izriet, ka 2009. gada lēmums un 2014. gada spriedumi, lai gan tie ir minēti *AGCM* 2017. gada lēmumā, nav viens no šī lēmuma pamatiem. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvojumi par *AGCM* objektivitātes vai neitralitātes trūkumu nebija skaidri izklāstīti tās pirmajā instancē iesniegtajā prasības pieteikumā. Šādos apstākļos Vispārējā tiesa nav nedz sagrozījusi faktus un pierādījumus, nedz arī ir atteikusies lemt par apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentāciju.

65 Par iebildumu, ka Vispārējā tiesa neesot lēmusi par argumentāciju, kas attiecās uz nevainīguma prezumpcijas principa pārkāpumu, jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja pirmajā instancē apgalvoja, ka Vispārējā tiesa 2014. gada 9. decembra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (T-90/10, EU:T:2014:1035) jau konstatēja tās dalību aizliegtās vienošanās darbībā, tāpēc dalībvalstu konkurences iestāžu pārstāvji 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā un padomdevēju komitejas turpmākajā darbā nevarēja prezumēt tās nevainīgumu. Tādējādi šis iebildums pārklājas ar argumentāciju, ar kuru apelācijas sūdzības iesniedzēja vispārīgāk apgalvoja, ka šīs iestādes nav objektīvas. Tā kā Vispārējā tiesa noraidīja šo argumentāciju kopumā, tai nebija konkrēti jālemj par minēto iebildumu. Šajā ziņā jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nav izvirzījusi nevienu argumentu, lai konkrēti papildinātu savu iebildumu par nevainīguma prezumpcijas ievērošanu.

66 No tā izriet, ka pirmā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā daļēji nepieņemama un daļēji nepamatota.

Par otro daļu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

67 Pirmā pamata otrajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa, pārsūdzētā sprieduma 79.–157. punktā noraidot tās argumentāciju par 2018. gada 23. aprīlī veiktās uzklausīšanas nepilnīgumu, jo Komisija nav uzaicinājusi *Riva*, *Leali*, *IRO*, *Lucchini*, apvienību un *Ansfer*, ir pieļāvusi tiesību kļūdas. It īpaši Vispārējā tiesa esot kļūdaini atbildējusi uz jautājumu par to, vai Komisija saistībā ar šo uzklausīšanu ir aizskārusi apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesības uz aizstāvību kādā citā veidā, nevis pārkāpjot tai saistošas tiesību normas.

68 Pirmām kārtām, attiecībā uz *Riva* apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka šis uzņēmums, kas ir strīdīgā lēmuma adresāts, bija spiests atteikties no dalības 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā. Proti, ņemot vērā laiku, kas pagājis kopš attiecīgajiem notikumiem, neviens no *Riva* darbiniekiem nebūtu varējis sniegt noderīgu informāciju saistībā ar Komisijas iebildumiem. Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzsver, ka tās tiesību uz aizstāvību pārkāpumu izraisīja nevis *Riva* nepiedalīšanās 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā, bet gan neparasti ilgais process. Rezultātā šis pārmērīgais procesa ilgums esot liedzis padomdevējai komitejai uzklausīt *Riva* un iegūt pilnīgu priekšstatu par tās aizliegtās vienošanās kontekstu un aizstāvības pamatiem, par kuru Komisija plānoja sodīt.

69 Otrām kārtām, attiecībā uz to uzņēmumu un apvienību situāciju, kuri apelācijas sūdzības iesniedzējas ieskatā saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 27. panta 3. punkta otro teikumu un Regulas Nr. 773/2004 13. panta 1. un 2. punktu bija jāaicina uz 2018. gada 23. aprīlī veikto uzklausīšanu kā ieinteresētās trešās personas, apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, pirmkārt, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 102. punktā noraidīja tās argumentāciju par tiesību uz aizstāvību aizskārumu *Leali*, *IRO* un apvienības nepiedalīšanās dēļ, pamatojoties uz nebūtiskiem apsvērumiem.

70 Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini atzinusi, ka Komisija pamatoti uzskatīja, ka *Lucchini* un *Ansfer* nav ieinteresētās trešās personas statusa.

71 Vispārējās tiesas vērtējums attiecībā uz *Lucchini* esot patvaļīgs, neelastīgs un formāls. Proti, tas neļaujot saprast, kādēļ *Lucchini* lūgumu atļaut tai kā procesa dalībniecei piedalīties 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā nevarēja interpretēt tādējādi, ka šis uzņēmums vēlējās tikt uzaicināts kā ieinteresētā trešā persona.

72 Par *Ansfer* ieinteresētās trešās personas statusu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir lēmusi pretrunīgi, ir sagrozījusi un patvaļīgi izvērtējusi faktus. Šajā ziņā tā izvirza trīs iebildumus.

73 Pirmkārt, pārsūdzētā sprieduma 126.–128. punktā norādītie motīvi esot pretrunīgi. Proti, konstatēdama, ka subjekts, kuram kādā no iepriekšējām procesa stadijām atzīts ieinteresētās trešās personas statuss, leģitīmi varot saglabāt šo statusu visā procesā, Vispārējā tiesa izvērtēja, vai šajā lietā *Ansfer* varēja saglabāt šo statusu.

74 Otrkārt, pārsūdzētā sprieduma 129. punktā atzīstot, ka "*Ansfer* izrādītā interese piedalīties procesā nav saglabājusies visā procesa gaitā", Vispārējā tiesa esot sagrozījusi strīdīgā lēmuma 110. apsvērumu, kurā Komisija piešķīra *Ansfer* ieinteresētās trešās personas statusu. Turklāt minētā sprieduma 124. punktā Vispārējā tiesa esot attiecinājusi pirmajā instancē izvirzītā iebilduma tvērumu tikai uz 2002. gadā pastāvošo *Ansfer* procesuālo situāciju.

75 Vispārējā tiesa esot pārkāpusi arī Regulas Nr. 773/2004 13. panta 1. un 2. punktu, saskaņā ar kuru Komisijai ieinteresētās trešās personas ir jāinformē par procedūras raksturu un priekšmetu un, ja minētās personas to lūdz savās rakstiskajās atsauksmēs, jāuzaicina tās izteikties to pušu noklausīšanās laikā, kurām adresēti iebildumi. Esot vispārzināms, ka Komisija nav informējusi *Ansfer* par administratīvā procesa atsākšanu 2017. gada decembrī, nedz arī uzaicinājusi to piedalīties 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā.

76 Tāpat Vispārējā tiesa neesot ievērojusi Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Lēmuma 2011/695/ES (2011. gada 13. oktobris) par uzklausīšanas amatpersonas amatu un darba uzdevumiem noteiktu konkurences lietu izskatīšanā (OV 2011, L 275, 29. lpp.) 5. panta 1. un 2. punktu un 6. panta 2. punktu.

77 Treškārt, pat pieņemot, ka Vispārējā tiesa pamatoti varēja uzskatīt, ka bija jāizvērtē, vai *Ansfer* varēja saglabāt savu ieinteresētās trešās personas statusu, pārsūdzētā sprieduma 132.–135. punktā ietvertais vērtējums, pamatojoties uz kuru Vispārējā tiesa secināja, ka tas tā nav, un kas it īpaši balstījās uz dažiem konkrētiem faktiem, neesot nedz loģisks, nedz izšķirošs.

78 Vispirms apelācijas sūdzības iesniedzējas skatījumā *Ansfer* nepiedalījās 2002. gada 30. septembrī veiktajā uzklausīšanā, jo tā attiecās nevis uz lietas būtību, bet tikai uz jautājumu par EOTK līguma darbības izbeigšanās tiesiskajām sekām. Tam, ka šī apvienība neizteicās 2002. gada 13. jūnijā veiktajā uzklausīšanā, neesot nozīmes, jo dalībniekiem nav šāda pienākuma. Turpinājumā – tam, ka *Ansfer* rakstveida apsvērumi tika pievienoti lietas materiāliem un vēlāk pārņemti arī strīdīgā lēmuma projektā, nekādā ziņā neesot izšķirošas nozīmes, jo pretējā gadījumā pat nebūtu nepieciešams uzaicināt lietas dalībniekus uz jaunu uzklausīšanu. Visbeidzot, pārsūdzētā sprieduma 133. punktā ietvertais vērtējums, ka labas pārvaldības interesēs būtu "izvairīties no iesaistīto personu skaita pieauguma", neesot saprotams, ņemot vērā to, ka 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā esot piedalījušies vien daži subjekti.

79 Katrā ziņā iepriekš minētie apsvērumi skaidri parādot Komisijas vērtējuma patvaļīgo raksturu, ko ir apstiprinājusi Vispārējā tiesa.

80 Trešām kārtām, saistībā ar tādu trešo personu situāciju, uz kurām attiecas Regulas Nr. 1/2003 27. panta 3. punkta pirmais teikums un Regulas Nr. 773/2004 13. panta 3. punkts, proti, personām, kas nav paziņojuma par iebildumiem adresāti un ieinteresētās trešās personas, kā *Leali*, *IRO* un apvienība, apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pārkāpusi šīs tiesību normas.

81 Tas pats attiecoties arī uz *Lucchini*. Proti, daži no 2002. un 2009. gada lēmumu adresātiem tikmēr ir pārtraukuši savu darbību pēc tam, kad tika atzīti par maksātnespējīgiem, bet uz citiem strīdīgā lēmuma pieņemšanas process neattiecās, jo tie nebija pārsūdzējuši 2002. gada lēmumu vai 2014. gada spriedumus. Šādos apstākļos Komisijai esot bijis jāapmierina *Lucchini* lūgums piedalīties 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā. Ar Komisijas atteikumu esot pārkāptas to uzņēmumu tiesības uz aizstāvību, uz kuriem attiecās izmeklēšana un kuriem tika liegta iespēja izmantot *Lucchini* liecību savā labā. Turklāt šī uzņēmuma nepiedalīšanās esot apdraudējusi to padomdevējas komitejas locekļu prerogatīvas, kas pārstāv dalībvalstu konkurences iestādes. Tādējādi Komisija esot patvaļīgi īstenojusi savu rīcības brīvību attiecībā uz *Lucchini*, un Vispārējā tiesa neesot to konstatējusi.

82 Analogu iemeslu dēļ apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Komisijai kā vēl viena trešā persona bija jāuzaicina piedalīties 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā arī *Ansfer* un Komisija bija patvaļīgi īstenojusi savu rīcības brīvību arī attiecībā uz šo apvienību.

83 Komisija apgalvo, ka apelācijas sūdzības argumentācija ir nepieņemama vairāku aspektu dēļ. Pirmkārt, šīs argumentācijas mērķis būtībā esot panākt, lai Tiesa no jauna izvērtētu pirmajā instancē iesniegtos faktus un pierādījumus. Otrkārt, tā neesot balstīta ne uz vienu konkrētu iebildumu, bet tajā esot tikai paustas šaubas. Treškārt, tā esot pārāk vispārīga un neesot vērsta uz kādu konkrētu tiesību kļūdu. Ceturtkārt, iebildumi par to, ka Komisija ir patvaļīgi izmantojusi savu rīcības brīvību, esot jauni. Katrā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildumi neesot pamatoti.

– *Tiesas vērtējums*

84 Vispirms jānorāda – lai gan apelācijas sūdzības iesniedzēja uzsver, ka neatkarīgi no tā, vai attiecīgajiem uzņēmumiem un apvienībām bija tiesības piedalīties uzklausīšanā pirms strīdīgā lēmuma pieņemšanas, 2018. gada 23. aprīlī noturētā uzklausīšana, klātesot dalībvalstu konkurences iestādēm, neesot ļāvusi šīm iestādēm gūt pilnīgu priekšstatu par tās aizliegtās vienošanās kontekstu un aizstāvības pamatiem, par kuru Komisija plānoja sodīt, tādējādi pārkāpjot apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesības uz aizstāvību. Tomēr no apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācijas izriet, ka tā arī apgalvo, ka, neuzaicinot noteiktus uzņēmumus vai apvienības piedalīties šajā uzklausīšanā, Komisija ir pārkāpusi ar uzklausīšanu saistītos procesuālos noteikumus.

85 Pirmām kārtām, saistībā ar *Riva* situāciju apelācijas sūdzības iesniedzēja neapstrīd pārsūdzētā sprieduma 93. punktā ietverto Vispārējās tiesas konstatējumu, ka šī sabiedrība nav lūgusi ļaut piedalīties 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā. Pretēji prasībām, kas izriet no šī sprieduma 52. punktā minētās judikatūras, apelācijas sūdzības iesniedzēja nav sniegusi nekādu argumentāciju, lai konkrēti identificētu tiesību kļūdu, kas būtu pieļauta pārsūdzētajā spriedumā. Tādējādi pirmā pamata otrā daļa ir jānoraida kā nepieņemama, ciktāl tā attiecas uz *Riva* situāciju.

86 Otrām kārtām, attiecībā uz to uzņēmumu un apvienību situāciju, kurus varētu atzīt par ieinteresētajām trešām personām, jānorāda, pirmkārt, ka, lai gan apelācijas sūdzības iesniedzēja ir apstrīdējusi tā pārsūdzētā sprieduma 102. punktā izklāstītā motīva atbilstību, saskaņā ar kuru Komisija, neuzaicinot *Leali*, *IRO* un apvienību piedalīties 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā kā ieinteresētās trešās personas, nav pārkāpusi apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesības uz aizstāvību, tā šajā ziņā nav norādījusi ne uz vienu tiesību kļūdu.

87 Otrkārt, attiecībā uz *Lucchini* Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 103. punktā norādīja, ka pēc procesa atsākšanas 2017. gada 15. decembrī šī sabiedrība lūdza Komisijai ļaut piedalīties 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā nevis kā ieinteresētajai trešai personai, bet gan kā šī procesa dalībniecei tādā pat statusā kā citu starpā arī apelācijas sūdzības iesniedzēja. Vispārējā tiesa konstatēja, pirmām kārtām, ka Komisija nav pieļāvusi kļūdu, noraidīdama *Lucchini* lūgumu, un, otrām kārtām, ka *Lucchini* pēc tam nav apgalvojusi, ka to varētu uzaicināt uz uzklausīšanu kā ieinteresēto trešo personu. Minētā sprieduma 104. punktā Vispārējā tiesa no šiem konstatējumiem secināja, ka Komisija, neuzaicinot *Lucchini* piedalīties 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā, nav pārkāpusi procesuālu noteikumu, kas varētu ietekmēt apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesību uz aizstāvību izmantošanu.

88 Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja nav precizējusi juridiskos argumentus, uz kuru pamata tā kritizē šos pārsūdzētā sprieduma punktus, bet ir tikai lūgusi Tiesu pārskatīt argumentus, kurus tā jau bija izvirzījusi Vispārējā tiesā, un no jauna izvērtēt faktus, nenorādot uz to sagrozīšanu.

89 Tomēr saskaņā ar LESD 256. panta 1. punktu un Tiesas statūtu 58. panta pirmo daļu apelācijas sūdzību var iesniegt tikai par tiesību jautājumiem. Tādēļ vienīgi Vispārējās tiesas kompetencē ir konstatēt un vērtēt atbilstošos faktus, kā arī vērtēt pierādījumus. Šo faktu un pierādījumu vērtējums, izņemot to sagrozīšanas gadījumus, nav tiesību jautājums, kas kā tāds ir pakļauts pārbaudei Tiesā apelācijas tiesvedībā (spriedums, 2024. gada 29. februāris, *Euranimi*/Komisija, C-95/23 P, EU:C:2024:177, 84. punkts un tajā minētā judikatūra).

90 Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācija, ka *Lucchini* lūgums ļaut piedalīties 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā kā lietas dalībniecei esot bijis jāinterpretē arī kā pakārtots lūgums piedalīties šajā uzklausīšanā kā ieinteresētajai trešai personai, pirmo reizi tika izvirzīta šajā apelācijas tiesvedībā.

91 Tādēļ, ņemot vērā šī sprieduma 38. un 89. punktā minēto judikatūru, apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācija par to, ka *Lucchini* bija jāuzaicina uz 2018. gada 23. aprīlī veikto uzklausīšanu kā ieinteresētā trešā persona, ir jānoraida kā nepieņemama.

92 Treškārt, saistībā ar *Ansfer* jāatgādina, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 130. punktā uzskaitīja noteiktus faktus, kurus apelācijas sūdzības iesniedzēja nav apstrīdējusi, proti, citstarp to, ka 2002. gadā *Ansfer*, uzzinājusi par Komisijas veiktā procesa sākšanu, bija lūgusi ļaut piedalīties 2002. gada 13. jūnijā veiktajā uzklausīšanā kā ieinteresētajai trešai personai; ka Komisija šo lūgumu bija apmierinājusi; ka *Ansfer* piedalījās minētajā uzklausīšanā, kurā tā, neuzstājoties tās pārstāvim, iesniedza rakstiskas piezīmes, un ka, pamatojoties uz to *Ansfer* tika uzaicināta piedalīties 2002. gada 30. septembrī veiktajā uzklausīšanā par EOTK līguma darbības izbeigšanās sekām, taču neatsaucās uz šo uzaicinājumu un arī neieradās uz uzklausīšanu.

93 Pamatojoties uz šiem faktiem, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 135. punktā nosprieda, ka Komisija varēja atzīt, ka *Ansfer* ir atteikusies no dalības procesā vai vismaz nevēlējās izvērst savus argumentus 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā.

94 Nevienu no trim iebildumiem, ko apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzījusi par šo vērtējumu un kas minēti šī sprieduma 73.–79. punktā, nevar apmierināt.

95 Pretēji tam, ko apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo pirmajā iebildumā, pārsūdzētā sprieduma 126.–128. punktā izklāstītajā Vispārējās tiesas argumentācijā nav nekādu pretrunu. Minētā sprieduma 126. un 127. punktā apstiprinājusi principu, ka subjekts, kuram atzīts ieinteresētās trešās personas statuss, saglabā šo statusu visā procesā, pat ja to ir pārtraukušas tiesvedības, kurās taisīti atceļoši spriedumi, Vispārējā tiesa sprieduma 128. punktā uzsvēra, ka ir jānosaka, vai, ņemot vērā šīs lietas faktiskos apstākļus, *Ansfer* gadījumā tas tā nebija.

96 Runājot par apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzīto otro iebildumu, pārsūdzētā sprieduma 129. punktā izdarītajā un šī sprieduma 74. punktā apkopotajā konstatējumā, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja esot atzinusi, ka *Ansfer* nav saglabājusi savu ieinteresētību piedalīties procesā visā šī procesa laikā, nenoliedzami, nav pareizi atspoguļota apelācijas sūdzības iesniedzējas pirmajā instancē izvirzītā argumentācija. Proti, tā apgalvoja, ka *Ansfer* ir saglabājusi šo statusu un tādēļ tā bija jāuzaicina piedalīties 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā.

97 Tomēr no šī konstatējuma konteksta izriet, ka Vispārējā tiesa nav sagrozījusi apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācijas būtību. Proti, pārsūdzētā sprieduma 123. un 125. punktā Vispārējā tiesa atgādināja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka *Ansfer* ir ieguvusi ieinteresētās trešās personas statusu un nav to zaudējusi procesa gaitā.

98 Pārsūdzētā sprieduma 129. punktā ietverto frāzi "prasītāja to nav apstrīdējusi" var saprast kā tādu, kas attiecas uz minētā sprieduma 130. punktā uzskaitītajiem un šī sprieduma 92. punktā apkopotajiem faktiem. Apelācijas sūdzības iesniedzēja šos faktus būtībā nav apstrīdējusi. Tās apgalvotā kļūda tādējādi izriet no kļūdainas pārsūdzētā sprieduma izpratnes un nevar izraisīt tā rezolutīvās daļas atcelšanu.

99 Apelācijas sūdzības iesniedzēja tāpat apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 129. punktā ir sagrozījusi strīdīgā lēmuma 110. apsvērumu. Tomēr šis arguments ir balstīts uz kļūdainu šī apsvēruma izpratni. Proti, minētajā apsvērumā ir vienīgi konstatēts, ka uzklausīšanas amatpersona noteiktā brīdī uzskatīja, ka *Ansfer* ir ieinteresētā trešā persona, bet tajā nav aplūkots jautājums par to, vai šī apvienība pēc procesa atsākšanas saglabāja šo statusu, it īpaši saistībā ar 2018. gada 23. aprīlī veikto uzklausīšanu.

100 Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 124. punktā ir sagrozījusi tās pirmajā instancē izvirzīto argumentāciju, sašaurināti attiecināmā tās tvērumu tikai uz 2002. gadā pastāvošo procesuālo situāciju. Tomēr minētā sprieduma 125. punktā Vispārējā tiesa precizēja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja ir norādījusi, ka *Ansfer* atzītajam ieinteresētās trešās personas statusam bija jāliek Komisijai uzaicināt šo apvienību uz 2018. gada 23. aprīlī veikto uzklausīšanu. Tādējādi apelācijas sūdzības iesniedzējas arguments balstās uz nepareizu pārsūdzētā sprieduma izpratni.

101 Šajā kontekstā apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentāciju nevar saprast tādējādi, ka tās mērķis ir arī apstrīdēt motīvus, pamatojoties uz kuriem Vispārējā tiesa atzina, ka Komisija varēja neinformēt *Ansfer* par administratīvā procesa atsākšanu 2017. gada decembrī. Proti, šie pārsūdzētā sprieduma 108.–122. punktā ietvertie motīvi apelācijas sūdzībā nav kritizēti, jo apelācijas sūdzības iesniedzēja ir vienīgi apgalvojusi, ka minētajiem motīviem nav nozīmes.

102 Tāpat jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja ir vienīgi apgalvojusi, ka Vispārējā tiesa nav ievērojusi Lēmuma 2011/695 par uzklausīšanas amatpersonu 5. panta 1. un 2. punktu un 6. panta 2. punktu, tomēr precīzi nenorādīdama tieši kurus pārsūdzētā sprieduma punktus tā vēlas kritizēt, nedz arī juridiskos argumentus, ar kuriem būtu konkrēti pamatota šī kritika, tādējādi pārkāpjot šī sprieduma 51. punktā minētās tiesību normas.

103 Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvotajam pārsūdzētā sprieduma 133. punktā veiktais Vispārējās tiesas vērtējums, saskaņā ar kuru labas pārvaldības interesēs esot bijis novērst iesaistīto personu skaita pieaugumu, nav tāds, kam nebūtu jēgas. No minētā sprieduma 134. punkta būtībā izriet, ka, tieši ņemot vērā šo vērtējumu, Vispārējā tiesa norādīja, ka *Ansfer* bija uzaicināta piedalīties 2002. gadā veiktajās uzklausīšanās kā ieinteresētā trešā persona. Savukārt no pārsūdzētā sprieduma neizriet, ka Vispārējā tiesa būtu pamatojusies uz šo vērtējumu, lai nospriestu, ka Komisija nav pieļāvusi kļūdu, atzīdama, ka *Ansfer* vēlāk zaudēja šo statusu.

104 Trešā iebilduma gadījumā Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, uzskatīdama, ka subjekts, kas atzīts par ieinteresēto trešo personu, var vēlāk zaudēt šo statusu, it īpaši tā rīcības dēļ.

105 Apelācijas sūdzības iesniedzēja, šķietami atsaukdamās uz tiesību kļūdu, patiesībā lūdz Tiesu no jauna izvērtēt šī sprieduma 92. punktā minētos faktus, neapgalvojot, ka tie ir sagrozīti. Saskaņā ar šī sprieduma 89. punktā atgādinātajām tiesību normām šis trešais iebildums tādējādi ir noraidāms kā nepieņemams.

106 Turklāt, kritizējot Komisijas veiktā *Ansfer* situācijas novērtējuma patvaļīgo raksturu, apelācijas sūdzības iesniedzēja šajā apelācijas tiesvedībā ir izvirzījusi jaunu juridisku argumentu, un tas atbilstoši šī sprieduma 38. punktā atgādinātajiem apelācijas tiesvedību regulējošajiem noteikumiem tādējādi ir noraidāms kā nepieņemams.

107 Trešām kārtām, saistībā ar citu trešo personu situāciju apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa, apstiprinādama Komisijas lēmumu šādā statusā neuzaicināt *Leali*, *IRO*, *Lucchini*, apvienību un *Ansfer* piedalīties 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā, ir pieļāvusi kļūdu, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 27. panta 3. punkta pirmo teikumu un Regulas Nr. 773/2004 13. panta 3. punktu.

108 Kā izriet no šo tiesību normu formulējuma, tajās Komisijai ir paredzēta iespēja, nevis pienākums, pirmkārt, uzklausīt fiziskas vai juridiskas personas, kas nav personas, uz kurām attiecas process, un, otrkārt, uzaicināt tās rakstiski paust savu viedokli un ierasties uz to pušu noklausīšanos, kurām adresēti iebildumi. No tā izriet – kā Vispārējā tiesa ir norādījusi pārsūdzētā sprieduma 149. punktā –, ka Komisijai ir rīcības brīvība, nosakot, vai šo trešo personu piedalīšanās varētu būt lietderīga. Tādēļ šo tiesību normu pārkāpumu var konstatēt tikai tad, ja ir pierādīts, ka Komisija ir acīmredzami pārsniegusi savas rīcības brīvības robežas.

109 Taču apelācijas sūdzības iesniedzēja neapgalvo, ka tas tā būtu bijis *Leali*, *IRO* un apvienības gadījumā.

110 Apelācijas sūdzības iesniedzēja, nenoliedzami, apgalvo, ka Komisija esot patvaļīgi izmantojusi savu rīcības brīvību attiecībā uz *Lucchini* un *Ansfer*. Tomēr, tā kā šī argumentācija pirmo reizi ir izvirzīta šajā apelācijas tiesvedībā, tā ir uzskatāma par nepieņemamu, ņemot vērā šī sprieduma 38. punktā minēto judikatūru.

111 Apelācijas sūdzības iesniedzēja arī apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, nepārbaudīdama, vai Komisija nav aizskārusi tās tiesības uz aizstāvību kādā citā veidā, nevis pārkāpjot tai saistošas tiesību normas. Jānorāda, ka pārsūdzētā sprieduma 156. punktā Vispārējā tiesa nosprieda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja "nav pierādījusi, ka ir tikusi kavēta savu tiesību uz aizstāvību īstenošanā neatkarīgi no noteikuma pārkāpuma, jo uzņēmums vai trešā persona nepiedalījās [2018. gada 23. aprīlī veiktajā] uzklausīšanā".

112 Apelācijas sūdzības iesniedzēja savā apelācijas sūdzībā arī nav pierādījusi šādu šķērsli tās tiesību uz aizstāvību izmantošanai.

113 *Leali*, *IRI*, *Lucchini*, apvienības un *Ansfer* klātbūtne šajā uzklausīšanā, nenoliedzami, varētu būt bijusi lietderīga, jo tā būtu varējusi nodrošināt padomdevējai komitejai pilnīgāku priekšstatu par aizliegtās vienošanās kontekstu un aizstāvības līdzekļiem. Tomēr ar šo hipotētisko apsvērumu nav pietiekami, lai pierādītu apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesību uz aizstāvību pārkāpuma esamību.

114 No tā izriet, ka pirmā pamata otrā daļa ir jānoraida kā daļēji nepieņemama un daļēji nepamatota.

Par ceturto daļu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

115 Pirmā pamata ceturtajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 163.–195. punktā nospriezdama, pirmkārt, ka diviem padomdevējas komitejas locekļiem, kuri nepiedalījās 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā, bija nepieciešamā informācija, lai varētu pieņemt lēmumu, pilnībā pārzinot visus lietas apstākļus, pat bez noklausīšanās ieraksta, un, otrkārt, ka konkurences iestādes – lietas referentes nepiedalīšanās uzklausīšanā neietekmēja šīs komitejas atzinumu.

116 Pārsūdzētā sprieduma 185. punktā Vispārējā tiesa atgādināja, ka saskaņā ar judikatūru, ja padomdevēja komiteja nav saņēmusi nozīmīgu un jaunu informāciju, ir uzskatāms, ka tā nav varējusi sniegt savu atzinumu, pilnībā pārzinot lietas apstākļus. Apelācijas sūdzības iesniedzējas ieskatā tā tas ir šajā lietā. Apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka tās 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā sniegtie mutvārdu apsvērumi tikai daļēji tika pārņemti padomdevējai komitejai nosūtītajos dokumentos. Tā šīs uzklausīšanas gaitā apelācijas sūdzības iesniedzēja it īpaši esot pievērsusies jautājumam par pašreizējo situāciju tēraudrūpniecības nozarē.

117 Nesalīdzinot tiesvedībā pirmajā instancē iesniegto A.7. un E.1. pielikumu saturu, Vispārējā tiesa tādējādi neesot izvērtējusi pierādījumus vai vismaz esot sagrozījusi atsevišķus lietas materiālos ietvertos dokumentus. Šādos apstākļos apelācijas sūdzības iesniedzējas ieskatā, tā kā nav veikts noklausīšanās ieraksts, padomdevējai komitejai nebija pieejama nozīmīga un jauna informācija.

118 Saistībā ar iebildumu par to, ka konkurences iestāde – lietas referente nepiedalījās uzklausīšanā, apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda uz spriedumu, uz kuru Vispārējā tiesa ir balstījusies pārsūdzētā sprieduma 194. punktā, lai nospriestu, ka šīs iestādes klātbūtne uzklausīšanā nebija nepieciešama, un vienlaikus aicina Tiesu "precizēt" šo jautājumu. Šajā ziņā tā norāda, ka lietā, kurā tika taisīts minētais spriedums, dalībvalstu konkurences iestādes bija saņēmušas uzklausīšanas protokola kopiju, bet šajā lietā tas tā nebija. Turklāt, ņemot vērā, cik nozīmīga loma padomdevējā komitejā ir konkurences iestādei – lietas referentei, nebūtu loģiski uzskatīt, ka šī iestāde var apliecināt tādas uzklausīšanas pareizību, kurā tā pati nav piedalījusies.

119 Komisija apgalvo, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācija ir nepieņemama un katrā ziņā nav pamatota.

– *Tiesas vērtējums*

120 Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā apgalvo, ka 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā tā mutiski esot sniegusi nozīmīgu un jaunu informāciju. Tā kā divi padomdevējas komitejas locekļi nepiedalījās šajā uzklausīšanā un tā kā ieraksts netika veikts, šī komiteja neesot sniegusi savu atzinumu, pilnībā pārzinot lietas apstākļus.

121 Jānorāda, ka pārsūdzētā sprieduma 186. punktā Vispārējā tiesa konstatēja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja šajā lietā nav apgalvojusi, ka šīs noklausīšanās ieraksta neiesniegšana būtu varējusi maldināt padomdevēju komiteju par būtiskiem jautājumiem, un ka tā nav sniegusi nekādas norādes par iespējamām atšķirībām starp tās rakstveida atbildēm uz paziņojumiem par iebildumiem, kas tika nosūtītas komitejai, un tās minētās uzklausīšanas laikā paustajiem mutvārdu apsvērumiem.

122 Apelācijas sūdzības iesniedzēja savā apelācijas sūdzībā nav apstrīdējusi šo pārsūdzētā sprieduma punktu. No tā izriet, ka argumentācija par apgalvotajām atšķirībām starp tās 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā mutiski paustajiem apsvērumiem un padomdevējas komitejas rīcībā esošo dokumentu saturu pirmo reizi tika izvirzīta Tiesā, un tādēļ tā saskaņā ar šī sprieduma 38. punktā minēto judikatūru ir nepieņemama.

123 Apelācijas sūdzības iesniedzēja, nenoliedzami, ir apstrīdējusi pārsūdzētā sprieduma 187. punktā izklāstīto motīvu, ka lietas materiālu pārbaudē netika konstatētas nekādas norādes, kas liktu apšaubīt to, ka padomdevējas komitejas rīcībā sanāksmes laikā patiešām bija tās apspriedēm nepieciešamā informācija. Tomēr atsaukšanās uz pierādījumu un lietas materiālu sagrozīšanu aizsegā apelācijas sūdzības iesniedzēja faktiski ir tikai vispārīgi norādījusi uz diviem lietas materiālos esošiem dokumentiem un uzskaitījusi dažus šķietami jaunus jautājumus, kuriem tā bija pievērsusies 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā, nesniegdama nekādu sīkāku informāciju, kas varētu pamatot šādas sagrozīšanas esamību. It īpaši apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka tā šajā uzklausīšanā bija pievērsusies jautājumam par pašreizējo situāciju tēraudrūpniecības nozarē, ņemot vērā arī 2018. gada martā publicēto paziņojumu par izmeklēšanas sākšanu, lai veiktu aizsardzības pasākumus attiecībā uz tērauda izstrādājumu importu. Tomēr ar šo apgalvojumu nav pietiekami, lai pierādītu, ka tās mutvārdu paziņojumi minētās uzklausīšanas laikā saturēja nozīmīgu un jaunu informāciju salīdzinājumā ar padomdevējai komitejai nosūtīto dokumentu saturu.

124 Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja ir vienīgi lūgusi Tiesu sniegt "precizējumus", tomēr nav izvirzījusi juridiskus argumentus, ar kuriem būtu konkrēti pamatota tās prasība atcelt pārsūdzēto spriedumu, un tas ir pretēji šī sprieduma 51. punktā minētajā judikatūrā paredzētajam tās pienākumam.

125 Tāpat apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka nebūtu loģiski uzskatīt, ka konkurences iestāde – lietas referente var apliecināt tādas uzklausīšanas pareizību, kurā tā pati nav piedalījusies, nesniedzot nekādus juridiskus argumentus, lai konkrēti apstrīdētu pārsūdzētā sprieduma 192. un 193. punktā norādītos motīvus.

126 No tā izriet, ka pirmā pamata ceturtā daļa un tādējādi šis pamats kopumā ir jānoraida kā daļēji nepieņemami un daļēji nepamatoti.

Par piekto pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

127 Ar piekto pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 349.–367. punktā izklāstītajos motīvos, ar kuriem Vispārējā tiesa noraidīja iebildi par Regulas Nr. 1/2003 25. panta prettiesiskumu, ir pieļautas tiesību kļūdas.

128 Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja atgādina, ka šajā tiesību normā ir paredzēts, ka noilguma pārtraukšanas gadījumā noilgums iestājas vēlākais desmit gadu laikā. Šajā lietā, ņemot vērā noilguma apturēšanu uz tiesvedību laiku, process esot turpinājies vairāk nekā 20 gadus pēc pārkāpjošās rīcības izbeigšanas, proti, divreiz ilgāk nekā parastais noilguma termiņš. Šis apstāklis pierādot, ka Savienības likumdevējs nav taisnīgi saskaņojis tiesiskās drošības un tiesību ievērošanas prasības.

129 Otrkārt, Vispārējās tiesas vērtējuma rezultātā apelācijas sūdzības iesniedzēja esot bijusi spiesta piekrist tam, ka vai nu tai tiks piemērots prettiesisks sods, vai nu tiks veikta laikā neierobežota izmeklēšana. Tomēr Komisijai nevajadzētu būt iespējai izmantot savas kļūdas, lai saņemtu sodu piemērošanai noteiktā termiņa pagarinājumu. Turklāt tiesības uz tiesību aizsardzību tiesā nedrīkstētu vērst pret attiecīgo tiesību subjektu, tam par sliktu izraisot to, ka Komisijas pilnvarām uzlikt sodu faktiski nav noilguma.

130 Treškārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda, ka saprātīga termiņa pārkāpuma gadījumā attiecīgie uzņēmumi var lūgt atcelt lēmumu, ar kuru konstatēts pārkāpums, ja šis pārkāpums ir traucējis izmantot to tiesības uz aizstāvību, vai celt prasību par zaudējumu atlīdzību. Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzējas skatījumā vienīgais tiesiskās aizsardzības līdzeklis, kas varētu pilnībā nodrošināt saprātīga termiņa principa aizsardzību, būtu pieņemtā lēmuma atcelšana, ja šis termiņš ir acīmredzami pārkāpts, neatkarīgi no noilguma termiņa beigām. Regulas Nr. 1/2003 37. apsvērums, saskaņā ar kuru šī regula jāinterpretē un jāpiemēro, ievērojot Hartā atzītās pamattiesības un principus, šīs regulas 25. panta formulējumā nekādi neesot atspoguļots.

131 Ceturtkārt, attiecībā uz samērīguma principu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa citstarp ir atsaukusies uz 2002. gada 15. oktobra spriedumu *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P, EU:C:2002:582, 144. punkts), lai gan šis spriedums tika kritizēts ģenerāladvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] secinājumos lietā *ThyssenKrupp Nirosta*/Komisija (C-352/09 P, EU:C:2010:635, 183.–185. punkts). Vispārējā tiesa neesot atbildējusi uz apelācijas sūdzības iesniedzējas ierosinājumu izmantot šajos secinājumos ieteikto risinājumu.

132 Padome un Komisija apstrīd apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentāciju.

Tiesas vērtējums

133 Kā Vispārējā tiesa atgādināja pārsūdzētā sprieduma 354. punktā, Regulas Nr. 1/2003 25. pants ir rezultāts tam, ka Savienības likumdevējs, īstenojot tam piešķirtās pilnvaras, ir saskaņojis divus mērķus, proti, pirmkārt, nepieciešamību nodrošināt tiesisko drošību, novēršot iespēju bezgalīgi apstrīdēt laika gaitā nostiprinājušās situācijas, un, otrkārt, prasību nodrošināt tiesību ievērošanu, konstatējot un sodot par Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem.

134 Šajā ziņā, kā Vispārējā tiesa norādījusi pārsūdzētā sprieduma 355. un 356. punktā, Savienības likumdevējs, cenšoties saskaņot šos mērķus, nav pārsniedzis savas rīcības brīvības robežas. Regulas Nr. 1/2003 25. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 25. panta 5. punktā attiecībā LESD 101. un 102. panta pārkāpumu izmeklēšanu ir paredzēts, ka noilgums iestājas piecos gados vai, ja noilguma termiņš tiek pārtraukts, tas beidzas vēlākais dienā, kad pagājis termiņš, kas ir divreiz ilgāks par noilguma termiņu, ja Komisija nav uzlikusi naudas sodu vai periodisku soda maksājumu. No šīm tiesību normām izriet, ka šīs iestādes pilnvaras uzlikt sodus ir stingri ierobežotas.

135 Šīs saskaņošanas rezultāts atbilst arī samērīguma principam, kā Vispārējā tiesa ir nospriedusi pārsūdzētā sprieduma 359.–366. punktā.

136 Ir taisnība, ka gadījumā, ja tiek celta prasība Savienības tiesā, noilguma termiņš saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 25. panta 6. punktu tiek apturēts līdz šīs tiesvedības beigām. Kā Vispārējā tiesa būtībā uzsvērusi pārsūdzētā sprieduma 363. punktā, šī termiņa apturēšana aizsargā Komisiju pret noilguma sekām gadījumos, kad šīs iestādes bezdarbība neizriet no tās rūpības trūkuma. Iespējamība, ka šādu apturēšanas laikposmu dēļ kopējais procesa ilgums, kā šajā lietā, var būtiski pārsniegt Regulas Nr. 1/2003 25. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteikto piecus vai desmit gadus ilgo noilguma termiņu vai, ja noilguma termiņš tiek pārtraukts – šīs regulas 25. panta 5. punktā paredzēto desmit gadu termiņu, neļauj atzīt, ka Savienības likumdevējs ir pārsniedzis savas rīcības brīvības robežas.

137 Kā Vispārējā tiesa būtībā norādījusi pārsūdzētā sprieduma 356. punktā, personas, kuras uzskata, ka tām ir bijis nesamērīgi ilgs process, var lūgt atcelt šī procesa noslēgumā pieņemto lēmumu, ja šis procesa ilgums ir izraisījis tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, vai, ja šāda tiesību uz aizstāvību pārkāpuma nav, ceļot prasību par zaudējumu atlīdzību Savienības tiesā.

138 Tas, ka šajā lietā procesa kopējais ilgums ir pārsniedzis 20 gadus, neļauj atzīt Regulas Nr. 1/2003 25. pantu par prettiesisku.

139 Arī pārējie apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītie argumenti neatspēko šo secinājumu.

140 Pirmkārt, ņemot vērā šī sprieduma 134. punktā atgādinātos noilguma termiņus un neraugoties uz attiecīgā procesa ilgumu, apelācijas sūdzības iesniedzēja nevar apgalvot, ka tai ir risks, ka Komisija bezgalīgi veiks izmeklēšanu attiecībā uz to vai ka šīs iestādes pilnvarām uzlikt sodus faktiski nav noilguma.

141 Otrkārt, ar grūtībām, ar kādām tiesību subjekts varētu saskarties, mēģinot īstenot šī sprieduma 137. punktā minētos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, lai cik būtiskas tās arī nebūtu, nepietiek, lai varētu atzīt, ka tikai tā lēmuma atcelšana, ar kuru tam uzlikts sods, ir efektīvs tiesiskās aizsardzības līdzeklis saprātīga termiņa principa pārkāpuma gadījumā un neatkarīgi no noilguma termiņa beigām.

142 Treškārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja ir vienīgi apgalvojusi, ka Hartā atzīto pamattiesību un principu ievērošana, lai gan atgādināta Regulas Nr. 1/2003 37. apsvērumā, neesot atspoguļota šīs regulas 25. panta formulējumā, tomēr nav sniegusi nekādus precizējumus šajā ziņā.

143 Ceturtkārt, attiecībā uz ģenerāladvokāta Ī. Bota secinājumu lietā *ThyssenKrupp Nirosta*/Komisija (C-352/09 P, EU:C:2010:635) 183.–185. punktā ierosinātās interpretācijas nozīmīgumu pietiek atgādināt – kā turklāt atzinusi pati apelācijas sūdzības iesniedzēja –, ka tā nav atspoguļota nedz šajā lietā taisītajā spriedumā, nedz vispārīgāk Tiesas judikatūrā.

144 Visbeidzot, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējai tiesai pārsūdzētajā spriedumā bija jālemj par šo ģenerāladvokāta Ī. Bota secinājumu lietā *ThyssenKrupp Nirosta* /Komisija (C-352/09 P, EU:C:2010:635) daļu un tā attiecīgi nav to izdarījusi, jānorāda, ka minētajā secinājumu daļā ir ietverts ierosinājums, kas saistīts nevis ar attiecīgo tiesību normu spēkā esamību, bet gan ar to interpretāciju. Tādēļ ar nostāju, kas tādējādi pausta šajos secinājumos, katrā ziņā nevar pamatot piektajā pamatā izvirzīto iebildi par prettiesiskumu.

145 No tā izriet, ka piektais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par otro pamatu

146 Ar otro pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēja apstrīd motīvus, ar kuriem Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 229.–272. punktā atzina, ka saprātīga termiņa princips nav pārkāpts.

147 Šim pamatam ir trīs daļas.

148 Pirmajās divās daļās apelācijas sūdzības iesniedzēja apstrīd, pirmkārt, Vispārējās tiesas vērtējumu par 2009. gada lēmuma un strīdīgā lēmuma pieņemšanas procesa ilgumu un, otrkārt, vērtējumu par procesa kopējo ilgumu, kas pēdējā minētā lēmuma pieņemšanas dienā esot pārsniedzis jau 19 gadus.

149 Trešajā daļā tā apstrīd Vispārējās tiesas vērtējumu, ka procesa ilgums nav nelabvēlīgi ietekmējis tās tiesības uz aizstāvību.

150 Kā Vispārējā tiesa būtībā atgādināja pārsūdzētā sprieduma 215. punktā, ar saprātīga termiņa ievērošanas principa pārkāpumu var pamatot tikai tāda lēmuma atcelšanu, kas pieņemts administratīvajā procesā, kurš balstīts uz LESD 101. vai 102. pantu, ja šī pārkāpuma dēļ ir pārkāptas arī attiecīgā uzņēmuma tiesības uz aizstāvību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 9. jūnijs, *PROAS*/Komisija, C-616/13 P, EU:C:2016:415, 74.–76. punkts un tajos minētā judikatūra).

151 Kā Vispārējā tiesa norādījusi pārsūdzētā sprieduma 230. punktā, no tā izriet, ka procesa ilgums var būt pamats strīdīgā lēmuma atcelšanai, ja kumulatīvi ir izpildīti divi nosacījumi, no kuriem pirmais ir tāds, ka šis ilgums ir bijis nesaprātīgs, un otrais – ka saprātīga termiņa pārsniegšana ir traucējusi īstenot tiesības uz aizstāvību.

152 Otrā pamata trešā daļa ir jāizvērtē, ņemot vērā otro no šiem nosacījumiem.

Lietas dalībnieku argumenti

153 Otrā pamata trešajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka pretēji pārsūdzētā sprieduma 266.–272. punktā ietvertajam vērtējumam procesa ilgums ir nelabvēlīgi ietekmējis tās tiesības uz aizstāvību un radījis tai kaitējumu. It īpaši šī procesa pārmērīgā ilguma dēļ lielākā daļa subjektu, kas būtu varējuši sniegt tās aizstāvībai noderīgu informāciju, citstarp attaisnojošus pierādījumus,

vairs nevarēja piedalīties 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā. Ja pirms 2002. gada lēmuma vai 2009. gada lēmuma pieņemšanas būtu bijusi iespēja uzklausīt visas ieinteresētās personas par iebildumu būtību, Komisija būtu varējusi pieņemt citu lēmumu.

154 Komisijas ieskatā šī argumentācija ir nepieņemama un katrā ziņā nav pamatota.

Tiesas vērtējums

155 Pretēji tam, ko apgalvo Komisija, apelācijas sūdzības iesniedzēja nav vienīgi lūgusi Tiesu no jauna izskatīt pirmajā instancē iesniegto prasības pieteikumu un no jauna izvērtēt faktus, precīzi nenorādot pārsūdzētajā spriedumā pieļautās kļūdas. Tomēr, lai pierādītu, ka procesa ilguma dēļ tika pārkāptas tās tiesības uz aizstāvību, apelācijas sūdzības iesniedzēja atkārto argumentāciju, kas izvirzīta šīs apelācijas sūdzības pirmajā pamatā, kurš šī sprieduma 126. punktā tika noraidīts kā daļēji nepieņemams un daļēji nepamatots.

156 Tādēļ arī otrā pamata trešā daļa ir jānoraida.

157 No tā izriet, ka nav izpildīts viens no diviem šī sprieduma 151. punktā minētajiem nosacījumiem, kam jābūt izpildītiem, lai saprātīga termiņa principa pārkāpums varētu būt par pamatu lēmuma atcelšanai.

158 Tādējādi otrais pamats, kas balstīts uz saprātīga termiņa principa pārkāpumu, ir jānoraida kā nepamatots, neizvērtējot šī pamata pirmo un otro daļu.

Par trešo pamatu

Par pirmo daļu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

159 Trešā pamata pirmajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 275.–296. punktā nospriezdama, ka Komisija ir pietiekami izskaidrojusi iemeslus, kuru dēļ tā pieņēma jaunu lēmumu par naudas soda uzlikšanu.

160 Pārsūdzētā sprieduma 282.–287. punktā Vispārējā tiesa būtībā esot atzinusi, pirmkārt, ka Komisija ir norādījusi, ka procesa ilguma dēļ nav pārkāpts saprātīga termiņa princips un arī uzņēmumu tiesības uz aizstāvību nav pārkāptas, jo, pirmām kārtām, šie uzņēmumi varēja iesniegt apsvērumus par procesa atsākšanu un, otrām kārtām, tie arī pauda savus argumentus 2018. gada 23. aprīlī veiktajā uzklausīšanā; otrkārt, ka Komisija bija secinājusi, ka, izsverot vispārējās intereses saistībā ar konkurences tiesību normu efektīvu piemērošanu un vēlmi mazināt Komisijas pieļauto procesuālo kļūdu iespējamās sekas, tikai strīdīgā lēmuma pieņemšana ļāva tai nodrošināt, ka pārkāpuma izdarītāji nepaliks nesodīti un faktiski tiks atturēti no līdzīgas rīcības nākotnē, un, treškārt, ka šī iestāde bija nolēmusi par 50 % samazināt uzliktos naudas sodus, lai mazinātu negatīvās sekas, ko varētu būt izraisījis procesa ilgums.

161 Apelācijas sūdzības iesniedzējas ieskatā pirmajam un trešajam no šiem apsvērumiem neesot nozīmes, pārbaudot, vai ir ievērots Regulas Nr. 1/2003 7. panta 1. punkta pēdējā teikumā noteiktais, no kā izriet, ka Komisija var konstatēt, ka pagātnē ir izdarīts Savienības konkurences

tiesību pārkāpums, tikai tad, ja Komisijai ir likumīgas intereses to darīt. Ar otro no šiem apsvērumiem, kas minēts pārsūdzētā sprieduma 284.–286. punktā, neesot pietiekami, lai pamatotu Vispārējās tiesas vērtējumu, jo tad, ja tikai soda piemērošana vien ļautu Komisijai nodrošināt konkurences tiesību normu pārkāpumu nesodāmības un recidīva neesamību, rīcības brīvībai, kas tai piešķirta ar šo regulu, nebūtu jēgas.

162 Katrā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Komisijas norādītie iemesli, kas pamato strīdīgā lēmuma pieņemšanu un ko apstiprinājusi Vispārējā tiesa, nav pamatoti.

163 Pirmkārt, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 290. punktā esot kļūdaini atzinusi, ka strīdīgā lēmuma 567. apsvērumā Komisija atbildēja uz apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka šī iestāde nav paskaidrojusi, kādēļ, lai gan Itālijas tirgus bija būtiski mainījies salīdzinājumā ar norādīto pārkāpuma laikposmu, apelācijas sūdzības iesniedzējai 2019. gada jūlijā bija jāpiemēro sods par vairāk nekā 30 gadus senu rīcību. Šajā strīdīgā lēmuma apsvērumā, kurā uzsvērta soda preventīvā iedarbība, neesot paskaidrots, kāpēc šai ietekmei joprojām ir nozīme, lai gan faktiski tā esot bijusi nozīmīga, tikai Komisijai sākot izmeklēšanu 2000. gadā. Minētajā apsvērumā neesot arī paskaidrots, kādēļ preventīvajai ietekmei bija jābūt "īpaši vēlamai" tādā tirgū kā Itālijas stiegrojuma apaļtērauda tirgus.

164 Otrkārt, Vispārējā tiesa neesot konstatējusi, ka strīdīgā lēmuma 562. apsvērumā ietvertajam apgalvojumam, ka ir svarīgi liegt uzņēmumiem "turpināt vai atsākt pret konkurenci vērsto rīcību, nekonstatējot to agrāko atbildību par izdarīto pārkāpumu", ir vispārīgs raksturs.

165 Komisija apstrīd šo argumentāciju.

– *Tiesas vērtējums*

166 Jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru LESD 296. pantā prasītajam Savienības iestāžu aktu pamatojumam ir jābūt pielāgotam attiecīgā akta būtībai un tam skaidri un nepārprotami jāatspoguļo iestādes – akta autores – argumentācija, lai ļautu ieinteresētajām personām noskaidrot pieņemtā akta pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt pārbaudi (spriedums, 2023. gada 9. novembris, *Altice Group Lux*/Komisija, C-746/21 P, EU:C:2023:836, 217. punkts un tajā minētā judikatūra).

167 Šajā lietā Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 288. punktā nospriezdama, ka Komisija ir sniegusi padziļinātu pamatojumu, kurā ir skaidri un nepārprotami atspoguļota argumentācija, ar ko tā ir pamatojusi jauna lēmuma par sodu uzlikšanu pieņemšanu, neraugoties uz divām iepriekš notikušajām atcelšanām.

168 Proti, paskaidrojumos, kas šajā ziņā sniegti strīdīgajā lēmumā un ko Vispārējā tiesa apkopojusi pārsūdzētā sprieduma 282.–287. punktā, ir pietiekami skaidri precizēti iemesli, kuru dēļ Komisija pieņēma jaunu lēmumu par naudas soda uzlikšanu.

169 Šajā ziņā, pirmkārt, jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas šī sprieduma 160. punktā minētais šo iemeslu kopsavilkums nav pilnīgs, jo tajā nav minēts, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 285. punktā atgādināja, ka strīdīgā lēmuma 560. un 561. apsvērumā Komisija ir norādījusi, ka uzņēmumi, kas ir šī lēmuma adresāti, 11 gadus piedalījās pārkāpumā, kas tiek uzskatīts par vienu no vissmagākajiem konkurences ierobežojumiem, un šādā kontekstā atkārtoti nepieņemt lēmumu, ar kuru konstatē šo uzņēmumu dalību minētajā pārkāpumā, būtu pretrunā vispārējām interesēm nodrošināt Savienības konkurences tiesību efektīvu piemērošanu un

pārsniegtu interesi mazināt sekas, kas izriet no minēto uzņēmumu iespējamā pamattiesību pārkāpuma. Ar šo konstatējumu arī bija pietiekami, lai paskaidrotu, kāpēc Komisijas ieskatā bija likumīgas intereses pieņemt strīdīgo lēmumu Regulas Nr. 1/2003 7. panta 1. punkta izpratnē.

170 Otrkārt, kā Vispārējā tiesa norādījusi pārsūdzētā sprieduma 280. punktā, pēc tam, kad tika atcelti pirmie divi Komisijas lēmumi, kas tika pieņemti, lai sodītu par attiecīgo aizliegto vienošanos, un ievērojot ārkārtīgi ilgo laiku, kas bija pagājis no sākotnējiem izmeklēšanas aktiem līdz strīdīgā lēmuma pieņemšanai, šai iestādei bija jāņem vērā šie apstākļi, izklāstot iemeslus, kādēļ tā uzskatīja par pamatotu pieņemt jaunu lēmumu par sodu uzlikšanu. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvotajam šie pārsūdzētā sprieduma 282. un 287. punktā minētie apsvērumi ir atbilstoši.

171 Šī sprieduma 167. punktā ietverto vērtējumu neatspēko argumentācija, ar ko apelācijas sūdzības iesniedzēja vēlas apstrīdēt strīdīgā lēmuma motīvus, kas pamato likumīgas intereses pieņemt strīdīgo lēmumu.

172 Šajā ziņā jāatgādina, ka pienākums pamatot lēmumus ir būtiska formas prasība, kas jānošķir no jautājuma par pamatojuma pamatotību, jo tas ir saistīts ar strīdīgā akta tiesiskumu pēc būtības. Lēmuma pamatojumu veido formāls to pamatu izklāsts, uz kuriem šis lēmums balstīts. Ja šajos pamatos ir pieļautas kļūdas, tās skar lēmuma tiesiskumu pēc būtības, nevis tā pamatojumu, kas var būt pietiekams, pat izklāstot kļūdainus pamatus (spriedums, 2024. gada 18. aprīlis, *Dumitrescu* u.c./Komisija, no C-567/22 P līdz C-570/22 P, EU:C:2024:336, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).

173 Atsauces uz pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu aizsegā apelācijas sūdzības iesniedzēja patiesībā vēlas apstrīdēt to motīvu pamatotību, uz kuriem ir balstīts strīdīgais lēmums.

174 Ar šiem argumentiem nevar apstrīdēt pārsūdzētā sprieduma 275.–296. punktu, kuros Vispārējā tiesa nosprieda, ka Komisija šajā lietā nav pārkāpusi pienākumu norādīt pamatojumu.

175 No tā izriet, ka trešā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par otro daļu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

176 Trešā pamata otrajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 298.–302. punktā ir pieļāvusi tiesību kļūdu un nav izpildījusi pienākumu norādīt pamatojumu saistībā ar strīdīgā lēmuma preventīvo iedarbību.

177 Pirmkārt, Vispārējā tiesa neesot atbildējusi uz apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu par to, ka *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) ar 2020. gada 21. janvāra spriedumu esot apstiprinājusi, ka nav bijis citas aizliegtas vienošanās, kurā apelācijas sūdzības iesniedzēja šķietami būtu piedalījusies. No minētā sprieduma izrietot, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja kopš 2000. gada savu darbību ir veikusi, ievērojot konkurences noteikumus, tādēļ 2002. gada lēmuma pamatā esošais preventīvais mērķis ir pilnībā sasniegts.

178 Otrkārt, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 298. punktā esot vienīgi izklāstījusi vispārīgus apsvērumus par strīdīgā lēmuma preventīvo iedarbību.

179 Treškārt, pārsūdzētajā spriedumā esot pieļautas pretrunas pamatojumā. No minētā sprieduma 299. punkta izriet, ka Vispārējās tiesas skatījumā lēmums uzlikt sodu ar strīdīgo lēmumu no preventīvās iedarbības viedokļa ir pamatots ar 2002. un 2009. gada lēmumos uzlikto naudas sodu atlīdzināšanu pēc šo lēmumu atcelšanas. Minētā sprieduma 660. punktā Vispārējā tiesa esot nospriedusi, ka preventīvais mērķis attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzēju katrā ziņā vismaz daļēji ir jau sasniegts ar sodiem, kas tai uzlikti ar 2002. un 2009. gada lēmumiem.

180 Ceturtkārt, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 300. un 301. punktā neesot ņēmusi vērā, ka divu sodu noteikšana 2002. un 2009. gada lēmumos, kā arī ar tiem saistīto tiesvedības izdevumu samaksa jau esot bijuši sods apelācijas sūdzības iesniedzējai, citstarp kaitējot tās reputācijai. Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda, ka no Vispārējās tiesas judikatūras, it īpaši no 2018. gada 12. decembra sprieduma *Biogaran*/Komisija (T-677/14, EU:T:2018:910), izriet, ka ir jāņem vērā nemazsvarīgais reputācijai nodarītais kaitējums, ko juridiskai personai rada secinājums par to, ka tā ir bijusi iesaistīta konkurences tiesību normu pārkāpumā. Turklāt pārsūdzētajā spriedumā šajā ziņā norādītie motīvi to vispārīguma dēļ esot pielīdzināmi pamatojuma trūkumam.

181 Komisija apstrīd šo argumentāciju.

– *Tiesas vērtējums*

182 Jānorāda, pirmkārt, ka *Consiglio di Stato* (Valsts padome) 2020. gada 21. janvāra spriedumā, uz kuru atsaucas apelācijas sūdzības iesniedzēja, ir konstatēts, ka kādas citas aizliegtas vienošanās, kurā apelācijas sūdzības iesniedzēja varbūtēji ir piedalījusies, gadījumā pārkāpums nepastāv. Katrā ziņā šis spriedums neļauj konstatēt, ka kopš 2000. gada tā savu darbību ir veikusi, ievērojot konkurences noteikumus, un ka 2002. gada lēmumā jau paredzētais prevencijas mērķis tādējādi jau bija sasniegts. Šādos apstākļos Vispārējai tiesai nevar pārmest, ka tā pārsūdzētajā spriedumā nav paudusi savu viedokli par minēto spriedumu.

183 Otrkārt, jāatgādina, ka pārsūdzētā sprieduma 298. punktā Vispārējā tiesa nosprieda, ka Komisija, ņemot vērā konstatētā pārkāpuma smagumu, varēja secināt, ka lēmuma pieņemšanu un soda piemērošanu joprojām pamato preventīvā iedarbība, ko šis lēmums un tajā paredzētais sods varētu radīt tirgos. Šis vērtējums ir izskaidrots minētā sprieduma 299. punktā, kurā Vispārējā tiesa uzsvēra, ka pēc 2002. un 2009. gada lēmumu atcelšanas preventīva iedarbība ir tieši pienākumam maksāt naudas sodu. No tā izriet, ka minētā sprieduma 298. punktā, lasot to kopā ar šī paša sprieduma 299. punktu, nebūt nav izklāstīti vispārīga rakstura apsvērumi, bet gan skaidri un nepārprotami izklāstīts Vispārējās tiesas vērtējums.

184 Treškārt, pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvotajam nav pretrunu starp pārsūdzētā sprieduma 299. un 660. punktā izklāstītajiem motīviem. Proti, lai gan Vispārējā tiesa šajā pēdējā punktā, kas ietverts pārsūdzētā sprieduma daļā, kurā Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, izvērtēja, vai ir jāpiemēro apelācijas sūdzības iesniedzējai uzliktā naudas soda papildu samazinājums, ir atzinusi, ka 2002. un 2009. gada lēmumiem jau bija zināma preventīva iedarbība, no konteksta, it īpaši no minētā sprieduma 658., 659. un 661. punkta, skaidri izriet, ka Vispārējās tiesas skatījumā preventīvais mērķis pirms strīdīgā lēmuma pieņemšanas vēl nebija pilnībā sasniegts. Šādos apstākļos šajā lēmumā piemēroto sodu apelācijas sūdzības iesniedzējai varēja uzskatīt par pamatotu, ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt preventīvo iedarbību, kā Vispārējā tiesa norādījusi pārsūdzētā sprieduma 299. punktā.

185 Ceturtkārt, jānorāda, ka pārsūdzētā sprieduma 300. un 301. punktā Vispārējā tiesa atzina, ka naudas soda uzlikšanas mērķis šajā lietā bija ne tikai piešķirt šim lēmumam zināmu preventīvu iedarbību, bet arī novērst attiecīgo uzņēmumu pilnīgu nesodāmību.

186 Tā kā 2002. un 2009. gada lēmumi tika atcelti un attiecīgie naudas sodi tika atmaksāti kopā ar procentiem, tikai jauns lēmums, ar kuru apelācijas sūdzības iesniedzējai tiek uzlikts naudas sods, varēja nodrošināt, ka tās dalība strīdīgajā lēmumā aplūkotās aizliegtās vienošanās darbībā nepaliek nesodīta.

187 Attiecībā uz izdevumiem saistībā ar divām tiesvedībām pēc 2002. gada lēmuma pietiek norādīt, ka 2007. gada 25. oktobra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (T-94/03, EU:T:2007:320) Vispārējā tiesa piesprieda Komisijai atlīdzināt apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesāšanās izdevumus un 2017. gada 21. septembra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (C-88/15 P, EU:C:2017:716) Tiesa piesprieda Komisijai atlīdzināt apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesāšanās izdevumus gan tiesvedībā pirmajā instancē, gan apelācijas tiesvedībā, kurā taisīts šis spriedums.

188 Turklāt ir taisnība, ka 2018. gada 12. decembra spriedumā *Biogaran*/Komisija (T-677/14, EU:T:2018:910), uz kuru atsaucas apelācijas sūdzības iesniedzēja, Vispārējā tiesa ir ņēmusi vērā nemazsvarīgo reputācijai nodarīto kaitējumu, ko fiziskai vai juridiskai personai rada secinājums par to, ka tā ir bijusi iesaistīta konkurences tiesību normu pārkāpumā. Tomēr ar šo vērtējumu nebija paredzēts norādīt, ka šāds apdraudējums ir soda veids, kas izriet no pārkāpuma konstatēšanas Komisijas lēmumā, bet gan paskaidrot, kāpēc šai iestādei ir jāsniedz konkrēti un saskanīgi pierādījumi, lai apstiprinātu šāda pārkāpuma esamību.

189 Ņemot vērā iepriekš minēto, jāsecina, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 300. punktā nospriezdama, ka ar naudas soda uzlikšanu strīdīgajā lēmumā bija paredzēts novērst attiecīgo uzņēmumu pilnīgu nesodāmību.

190 No tā izriet, ka trešā pamata otrā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par trešo daļu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

191 Trešā pamata trešajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 304.–307. punktā nav izpildījusi pienākumu norādīt pamatojumu, jo nav atbildējusi uz tās argumentu par ECPAK 6. panta 1. punkta pārkāpumu.

192 Komisija apstrīd šo argumentāciju.

– *Tiesas vērtējums*

193 Pārsūdzētā sprieduma 303. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja pirmajā instancē apgalvoja – tas, ka tai bija apsūdzētās personas statuss visā procesā, pats par sevi ir bijis pietiekams sods. Vispārējā tiesa noraidīja šo argumentu, minētā sprieduma 304. un 305. punktā nospriežot, ka, ņemot vērā divu lēmumu atcelšanu pirms strīdīgā lēmuma pieņemšanas, apelācijas sūdzības iesniedzēja vēl nebija sodīta par Savienības konkurences tiesību pārkāpumu un ka šādos apstākļos šī lēmuma pieņemšanas mērķis bija nodrošināt, lai apelācijas sūdzības iesniedzēja faktiski tiktu sodīta par šo pārkāpumu.

194 Apelācijas sūdzības trešā pamata trešās daļas pamatojumam apelācijas sūdzības iesniedzēja atkārti norāda, ka tai jau bija piemērots sods pirms strīdīgā lēmuma pieņemšanas, taču nav norādījusi nevienu argumentu, lai konkrēti apstrīdētu pārsūdzētā sprieduma 304. un 305. punktā izklāstīto Vispārējās tiesas vērtējumu. Tā tikai apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav lēmusi par tās argumentu par ECPAK 6. panta 1. punkta pārkāpumu.

195 Šajā ziņā jānorāda, ka pieteikuma par lietas ierosināšanu 238. punktā apelācijas sūdzības iesniedzēja bija uzsvērusi – tas, ka tai bija "apsūdzētās personas" statuss vairāk nekā 17 gadus, proti, kopš paziņojuma par iebildumiem saņemšanas 2002. gada martā, papildus tam, ka tas ir ECPAK 6. panta pārkāpums, kurā noteikts pienākums nodrošināt, lai apsūdzētā persona pārāk ilgi nepaliktu neziņā par risinājumu, kas tiks paredzēts pret to izvirzītajai apsūdzībai, pats par sevi esot bijis smags sods.

196 Kā izriet no tās sadaļas virsraksta, kurā šī argumentācija minēta, šādas argumentācijas mērķis bija apstrīdēt strīdīgā lēmuma motīvus, saskaņā ar kuriem soda piemērošana bija nepieciešama, lai novērstu attiecīgo uzņēmumu nesodāmību. Šādos apstākļos un nepastāvot nekādiem precizējumiem šajā ziņā, Vispārējā tiesa varēja uzskatīt, ka atsauce uz ECPAK 6. pantu bija paredzēta vienīgi tam, lai pastiprinātu apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentāciju, kuras mērķis bija pierādīt, ka tā jau bija sodīta pirms strīdīgā lēmuma pieņemšanas, uz ko Vispārējā tiesa atbildēja pārsūdzētā sprieduma 304. un 305. punktā.

197 Tādēļ Vispārējai tiesai nevar pārmest, ka tā šajā ziņā nav pieņēmusi nolēmumu.

198 No tā izriet, ka trešā pamata trešā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par ceturto daļu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

199 Trešā pamata ceturtajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa, pārsūdzētā sprieduma 310.–315. punktā pamatojoties uz trešo personu iespēju celt prasību par zaudējumu atlīdzību valsts tiesās, ir aizstājusi pamatojumu, nav pārbaudījusi lietas materiālos iekļautos dokumentus un ir pārnesusi pierādīšanas pienākumu.

200 Komisijas ieskatā, tā kā šī argumentācija ir vērsta pret pārsūdzētajā spriedumā pakārtoti izklāstītajiem motīviem, tā ir jānoraida kā neefektīva. Katrā ziņā ceturtā daļa nav pamatota.

– *Tiesas vērtējums*

201 Pārsūdzētā sprieduma 301. punktā Vispārējā tiesa nosprieda, ka, ņemot vērā Komisijas konstatētā pārkāpuma smagumu un ilgumu, ar mērķi novērst attiecīgo uzņēmumu pilnīgu nesodāmību kā tādu ir pietiekami, lai pamatotu lēmuma par soda piemērošanu pieņemšanu šajā lietā.

202 Šo Vispārējās tiesas vērtējumu apelācijas sūdzības iesniedzēja savā apelācijas sūdzībā nav apstrīdējusi.

203 No tā izriet, ka Vispārējā tiesa, atsaucoties uz citiem apsvērumiem, kas var pamatot strīdīgā lēmuma pieņemšanu, piemēram, vēlmi aizsargāt trešo personu tiesības celt prasību par zaudējumu atlīdzību valsts tiesās, ir izklāstījusi šos apsvērumus pilnības labad, lai izsmeļoši atbildētu uz apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentiem.

204 Tādējādi, tā kā apelācijas sūdzības iesniedzējas trešā pamata ceturtajā daļā izvirzītie iebildumi ir vērsti pret pārsūdzētā sprieduma *ad abundantiam* motīviem, tie nevar būt pamats šī sprieduma atcelšanai.

205 No iepriekš minētā izriet, ka trešā pamata ceturtā daļa ir jānoraida kā neefektīva.

Par piekto daļu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

206 Trešā pamata piektajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa, pārsūdzētā sprieduma 317.–323. punktā noraidot tās iebildumu par samērīguma principa pārkāpumu, ir balstījusies uz apsvērumiem, kuriem nav nozīmes un ar kuriem nav pietiekami, lai pamatotu šo noraidījumu.

207 Turklāt pēc šīs piektās daļas izklāsta apelācijas sūdzībā ir ietverta sadaļa "Nobeiguma apsvērumi", kurā apelācijas sūdzības iesniedzēja atkārto argumentāciju, kas izklāstīta tās pirmajā instancē iesniegtā prasības pieteikuma 242., 243. un 252.–254. punktā.

208 Komisijas skatījumā minētā piektā daļa ir nepieņemama, ņemot vērā tās neskaidro un vispārīgo raksturu. Katrā ziņā tā nav pamatota.

– *Tiesas vērtējums*

209 Jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja ir apstrīdējusi tikai to elementu nozīmību, kurus Vispārējā tiesa ņēmusi vērā pārsūdzētā sprieduma 317.–323. punktā, pretēji šī sprieduma 51. punktā atgādinātajām prasībām precīzi nenorādīdama juridiskos argumentus, ar kuriem konkrēti pamatots tās prasījums atcelt šo spriedumu.

210 Turklāt minētajām prasībām neatbilst tāda apelācijas sūdzība, kurā, pat nesniedzot argumentāciju, ar ko konkrēti identificēta tiesību kļūda, kura esot pieļauta apstrīdētajā lēmumā, ir vienīgi atkārtoti vai burtiski atveidoti Vispārējā tiesā jau izvirzītie pamati un argumenti. Šāda apelācijas sūdzība patiesībā ir prasība, kas vērsta uz to, lai vienkārši panāktu Vispārējai tiesai iesniegtā prasības pieteikuma atkārtotu izskatīšanu, un tas nav Tiesas kompetencē (spriedums, 2023. gada 9. februāris, *Boshab*/Padome, C-708/21 P, EU:C:2023:84, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

211 Šajā lietā apelācijas sūdzības iesniedzēja ar šī sprieduma 207. punktā apkopoto argumentāciju, izņemot dažus nelielus grozījumus, tikai atkārto argumentāciju, ko tā jau bija izvirzījusi Vispārējā tiesā.

212 No tā izriet, ka trešā pamata piektā daļa ir jānoraida kā nepieņemama.

213 Attiecīgi trešais pamats ir jānoraida kā daļēji nepieņemams un daļēji nepamatots.

Par ceturto pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

214 Ar ceturto pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa, pārsūdzētā sprieduma 326.–342. punktā nospriežot, ka ne *bis in idem* princips nav bijis šķērslis strīdīgā lēmuma pieņemšanai, ir nepareizi piemērojusi šo principu.

215 Apelācijas sūdzības iesniedzējas ieskatā ir taisnība, ka *ne bis in idem* princips neliedz pieņemt jaunu lēmumu, ja iepriekšējais lēmums ir ticis atcelts formas trūkumu dēļ. Tomēr no 2002. gada 15. oktobra sprieduma *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P, EU:C:2002:582) izrietot, ka šī iespēja ir pakļauta nosacījumam, ka par pārmestajiem faktiem nav lemts pēc būtības. Taču šajā lietā šis nosacījums neesot izpildīts, jo Vispārējā tiesa ir lēmusi par lietu pēc būtības 2014. gada 9. decembra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (T-90/10, EU:T:2014:1035).

216 Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzsver, ka Vispārējā tiesa ir atzinusi, ka *ne bis in idem* princips ir piemērojams tikai dubultas sodīšanas gadījumā, kas neatbilst šīs lietas apstākļiem, jo Tiesa ir atcēlusi 2014. gada 9. decembra spriedumu *Ferriere Nord*/Komisija (T-90/10, EU:T:2014:1035), kā arī 2009. gada lēmumu un tajā paredzēto sodu. Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka šis princips nepieļauj arī procesu apvienošanu, vēl jo vairāk tad, ja šādas apvienošanas rezultātā, kā šajā lietā, tiek no jauna piemērots sods par tiem pašiem nodarījumiem.

217 Turklāt Vispārējā tiesa esot kļūdaini uzskatījusi, ka *ne bis in idem* princips ir piemērojams tikai dubultas sodīšanas gadījumā. No Hartas 50. panta attiecīgi izriet, ka šis princips ir piemērojams arī dubultas notiesāšanas gadījumā. Proti, persona var tikt notiesāta par prettiesisku rīcību, nesaņemot nekādu sodu.

218 Atzīstot, ka Hartas 50. pantā ir atsauce uz galīgu spriedumu, apelācijas sūdzības iesniedzēja uzsver, ka 2014. gada 9. decembra spriedums *Ferriere Nord*/Komisija (T-90/10, EU:T:2014:1035), lai gan Tiesa to ir atcēlusi, pēc būtības ir uzskatāms par galīgu. No ģenerāladvokāta N. Vāla [*N. Wahl*] secinājumiem lietās *Feralpi* u.c./Komisija (C-85/15 P, C-86/16 P un C-87/15 P, C-88/15 P un C-89/15 P, EU:C:2016:940) izrietot, ka apelācijas sūdzība par šo spriedumu jāatzīst par nepieņemamu.

219 Katrā ziņā ne visi 2014. gada spriedumi tika pārsūdzēti. Tādēļ attiecīgo aizliegto vienošanos veidojošo faktu, kas bija kopīgi visiem attiecīgajiem uzņēmumiem, vērtējums esot kļuvis galīgs. Vispārējās tiesas vērtējums, ka spriedumi neietekmēja uzņēmumus, kuri nebija ar šiem spriedumiem izspriesto strīdu dalībnieki, esot pārāk formālistisks, un tajā neesot ņemta vērā *ne bis in idem* principa patiesā būtība.

220 Turklāt Hartas 50. panta formulējums neesot jāinterpretē pārāk burtiski. Apelācijas sūdzības iesniedzēja šajā ziņā norāda, ka no 2016. gada 29. jūnija sprieduma *Kossowski* (C-486/14, EU:C:2016:483) izriet, ka gadījumā, ja prokuratūra ir izbeigusi lietu, bet tomēr bija izvērtējusi faktus, *ne bis in idem* princips ir piemērojams, lai gan nav pieņemts attaisnojošs tiesas nolēmums.

221 Komisija apstrīd apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentāciju.

Tiesas vērtējums

222 Hartas 50. pantā ir paredzēts, ka "nevienu nedrīkst atkārtoti tiesāt vai sodīt krimināllietā par nodarījumu, par kuru viņš saskaņā ar tiesību aktiem Savienībā jau ticis attaisnots vai notiesāts ar galīgu spriedumu". Tātad *ne bis in idem* princips liedz kumulēt gan procesus, gan sodus ar krimināltiesisku raksturu šī panta izpratnē par vieniem un tiem pašiem nodarījumiem un pret vienu un to pašu personu (spriedums, 2023. gada 14. septembris, *Volkswagen Group Italia* un *Volkswagen Aktiengesellschaft*, C-27/22, EU:C:2023:663, 44. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

223 Turklāt Tiesa jau ir nospriedusi, ka procesos, kuru mērķis ir uzlikt naudas sodus atbilstoši konkurences tiesībām, ir jābūt ievērotam *ne bis in idem* principam. Saskaņā ar šo principu ir aizliegts kādu uzņēmumu atkārtoti sodīt vai saukt pie atbildības par rīcību, kura vērsta pret konkurenci un par kuru tas ir sodīts vai ar iepriekšēju lēmumu, kurš vairs nav pārsūdzams, ir ticis atzīts, ka uzņēmums nav atbildīgs par attiecīgo rīcību (spriedums, 2022. gada 22. marts, *Nordzucker* u.c., C-151/20, EU:C:2022:203, 32. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

224 Šajā lietā jānorāda, ka strīdīgā lēmuma pieņemšanas dienā nebija neviena lēmuma, kurš attiektos uz strīdīgajā lēmumā aplūkoto aizliegto vienošanos, kurš vairs nebūtu pārsūdzams un tādējādi būtu kļuvis galīgs. Lai gan, protams, Vispārējā tiesa 2014. gada 9. decembra spriedumā *Ferriere Nord*/Komisija (T-90/10, EU:T:2014:1035) pēc būtības ir lēmusi par jautājumu, vai apelācijas sūdzības iesniedzēju varēja atzīt par atbildīgu par šo 2009. gada lēmumā minēto aizliegto vienošanos, šis spriedums, par kuru Tiesā iesniegta apelācijas sūdzība, nav kļuvis galīgs un vēlāk to pilnībā atcēla Tiesa, tāpat kā 2009. gada lēmumu.

225 Pretēji tam, ko apgalvo apelācijas sūdzības iesniedzēja, procesa atsākšana un strīdīgā lēmuma pieņemšana nav nesaderīga ar 2002. gada 15. oktobra spriedumu *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P, EU:C:2002:582).

226 Proti, kā Vispārējā tiesa atgādināja pārsūdzētā sprieduma 331. punktā, no minētā sprieduma izriet, ka *ne bis in idem* princips liedz tikai no jauna izvērtēt pārkāpuma faktus pēc būtības, kā rezultātā tiktu vai nu piemērots otrs sods, kas papildinātu pirmo sodu gadījumā, ja notiktu atkārtota saukšana pie atbildības, vai arī tiktu piemērots pirmais sods gadījumā, ja ar otro lēmumu tiktu nolemts saukt pie atbildības, kura pirmajā lēmumā nav atzīta (spriedums, 2002. gada 15. oktobris, *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P, EU:C:2002:582, 61. punkts). Tomēr šajā lietā neviena no šīm abām situācijām nav konstatējama.

227 Tiesa gan minētā sprieduma 62. punktā piebilda, ka *ne bis in idem* princips pats par sevi neizslēdz atkārtotu procesa uzsākšanu par vienu un to pašu pretkonkurences rīcību, ja pirmais lēmums tika atcelts ar formu saistītu iemeslu dēļ, nelemjot par pārmestajiem faktiem pēc būtības.

228 Tomēr, šādi rīkojoties, Tiesa nav norādījusi, ka *ne bis in idem* princips liedz pieņemt jaunu lēmumu pēc tam, kad apelācijas tiesvedībā ir atcelts spriedums, ar kuru Vispārējā tiesa bija lēmusi pēc būtības par pirmo lēmumu, un šis pirmais lēmums tika atcelts. Kā izriet no šī paša minētā sprieduma 62. punkta, *ne bis in idem* principu var pārkāpt tikai tad, ja jau ir pieņemts galīgs nolēmums par lietas būtību. Kā norādīts šī sprieduma 224. punktā, strīdīgā lēmuma pieņemšanas brīdī šāda galīga lēmuma nebija.

229 Šī sprieduma 227. punktā minētā judikatūra turklāt apstiprina, ka procesa atsākšana Savienības konkurences tiesību normu piemērošanas jomā pēc pirmā lēmuma, ar ko izbeidz šo procedūru, atcelšanas neizraisa procesu kumulāciju.

230 No tā izriet, ka Vispārējā tiesa ir pamatoti uzskatījusi, ka, pieņemot strīdīgo lēmumu, nav pārkāpts *ne bis in idem* princips.

231 Jāatzīst, ka daži no 2014. gada spriedumiem attiecībā uz citiem uzņēmumiem ir kļuvuši galīgi, jo netika pārsūdzēti. Tomēr šie spriedumi, lai gan attiecās uz to pašu aizliegto vienošanos, saistībā ar kuru apelācijas sūdzības iesniedzēja tika saukta pie atbildības, attiecībā uz to nav uzskatāmi par galīgu spriedumu.

232 Tāpat – pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvotajam – iespēja, ka prokuratūras pieņemtam lēmumam varētu būt nozīme *ne bis in idem* principa piemērošanā, nevar atspēkot šo vērtējumu, jo Tiesa ir precizējusi, ka, lai piemērotu šo principu, šādam lēmumam ir jābūt galīgam (spriedums, 2016. gada 29. jūnijs, *Kossowski*, C-486/14, EU:C:2016:483, 52.–54. punkts).

233 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, ceturtais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par sesto pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

234 Ar sesto pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 535.–551. punktā ir pieļāvusi tiesību kļūdu, jo nav konstatējusi, ka tas, ka Komisija paziņojumā par iebildumiem, paziņojumā par papildu iebildumiem vai kādā citā 2017. gadā atsāktā procesa aktā nav tieši minējusi savu nodomu piemērot apelācijas sūdzības iesniedzējai atbildību pastiprinošu apstākli – recidīvu ir radījis tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, tādējādi liedzot tai iespēju iesniegt apsvērumus par šo jautājumu administratīvā procesa laikā.

235 Pirmkārt, Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā Tiesas judikatūru, citstarp 2015. gada 5. marta spriedumu Komisija u.c./*Versalis* u.c. (C-93/13 P un C-123/13 P, EU:C:2015:150) un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru par ECPAK 6. pantu. Otrkārt, tā esot pārkāpusi Komisijas pašnoteikto ieteikuma tiesību attiecīgos noteikumus, proti, 2011. gada paziņojuma 84., 86. un 109. punktu. Treškārt, Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā vai ir sagrozījusi atsevišķu tiesas sēdes ieraksta lietā, kurā pasludināts 2017. gada 21. septembra spriedums *Ferriere Nord*/Komisija (C-88/15 P, EU:C:2017:716), daļu stenogrammu. Ceturtkārt, pārsūdzētā sprieduma 547. un 548. punktā minētie fakti, tāpat kā šī sprieduma 543.–546. punktā minētie fakti, neesot būtiski, jo paziņojumā par iebildumiem un 2002. un 2009. gada lēmumos nebija ietverts pamatojums attiecībā uz recidīvu. Katrā ziņā šie fakti bija jāatjaunina ārkārtīgi ilgā procesa dēļ. Pārsūdzētā sprieduma 549. punktā norādītajam apstāklim neesot nozīmes, jo 2017. gada 15. decembra vēstules saturs acīmredzami neatbilst judikatūrā noteiktajiem kritērijiem.

236 Komisijas ieskatā šis pamats ir nepieņemams un katrā ziņā – nepamatots.

Tiesas vērtējums

237 Pārsūdzētā sprieduma 538.–542. punktā Vispārējā tiesa izklāstīja kritērijus, kas ļauj pārbaudīt iespējamu apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar recidīva ņemšanu vērā attiecībā uz to.

238 Šī sprieduma 538. punktā tā attiecībā uz 2015. gada 5. marta spriedumu Komisija u.c./*Versalis* u.c. (C-93/13 P un C-123/13 P, EU:C:2015:150) nosprieda – ja Komisija konkurences tiesību pārkāpumā vēlas vainot juridisku personu un šajā sakarā plāno šai personai piemērot recidīvu kā atbildību pastiprinošu apstākli, paziņojumā par iebildumiem, ko tā adresē šai personai, ir jāietver visi fakti, kas šai personai ļauj nodrošināt aizstāvību, it īpaši tie, kas var pamatot recidīva nosacījumu izpildi šajā lietā. Minētā sprieduma 539. punktā tā atgādināja, ka tieši šajā ziņā Komisija 2011. gada paziņojuma 84. punktā apņēmās paziņojumā par iebildumiem "pietiekami precīzi" minēt apstākļus, ko var uzskatīt par atbildību pastiprinošiem apstākļiem, un tā paša sprieduma 540. punktā piebilda, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru recidīvs ir jāanalizē kā apstāklis, kam var būt atbildību pastiprinošs raksturs.

239 Pārsūdzētā sprieduma 541. punktā Vispārējā tiesa precizēja, ka šī sprieduma 538.–540. punktā aprakstītais pienākums izriet no pienākuma ievērot tiesības uz aizstāvību, kas ir tā vispārējā principa priekšmets, saskaņā ar kuru visos procesos, kuru rezultātā var tikt noteiktas sankcijas, it īpaši naudas sodi vai kavējuma nauda, attiecīgajiem uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām ir jādod iespēja administratīvā procesa laikā lietderīgi paust savu viedokli par faktu, iebildumu un apstākļu, kas izvirzīti pret tiem, patiesumu un atbilstību.

240 Visbeidzot, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 542. punktā atzina – pārbaudot, vai ir ticis ievērots tiesību uz aizstāvību princips, Savienības tiesai ir jāņem vērā visi lietas apstākļi, lai nodrošinātu, ka Komisijas nodoms ņemt vērā konkrētu pārkāpumu vai apstākli ir bijis pietiekami paredzams no attiecīgā uzņēmuma viedokļa, lai varētu uzskatīt, ka šim uzņēmumam ir bijusi iespēja izteikt savus apsvērumus par attiecīgo jautājumu.

241 Apelācijas sūdzības iesniedzēja šos Vispārējās tiesas paskaidrojumus nav apstrīdējusi.

242 Apelācijas sūdzības iesniedzēja turpretī būtībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, uzskatot, ka šajā lietā bija pietiekami paredzams tas, ka Komisijai bija nodoms atzīt recidīvu par atbildību pastiprinošu apstākli attiecībā uz to.

243 Noraidot šo apgalvojumu, Vispārējā tiesa balstījās, pirmkārt, uz pārsūdzētā sprieduma 543.–546. punktā minētā paziņojuma par iebildumiem saturu un, otrkārt, uz šī sprieduma 547.–549. punktā minēto Komisijas 2017. gada 15. decembra vēstuli, kurā paziņots par administratīvā procesa atsākšanu.

244 Lai gan apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka nelūdz Tiesu no jauna izvērtēt faktus, tās argumentācija ir vērsta gandrīz tikai uz paziņojuma par iebildumiem saturu.

245 No pārsūdzētā sprieduma 547. un 548. punkta izriet, ka Komisija 2017. gada 15. decembra vēstulē, ar kuru tā paziņoja par administratīvā procesa atsākšanu, informēja apelācijas sūdzības iesniedzēju, ka lēmumā, ko tā pieņems procesa noslēgumā, tā balstīsies uz iebildumiem, kas izriet no paziņojuma par iebildumiem, kura rezultātā tika pieņemti 2002. un 2009. gada lēmumi, un ka šajos lēmumos, aprēķinot apelācijas sūdzības iesniedzējai piemērojamā naudas soda apmēru, kā atbildību pastiprinošs apstāklis tika ņemts vērā recidīvs.

246 Šādos apstākļos, pat ja paziņojumā par iebildumiem trūka skaidrības, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 550. punktā varēja atzīt, ka Komisijas nodoms strīdīgajā lēmumā atzīt recidīvu par atbildību pastiprinošu apstākli attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzēju bija pietiekami paredzams.

247 Turklāt Komisija konstatēja apelācijas sūdzības iesniedzējas recidīvu, pamatojoties uz iepriekšēju lēmumu, ar kuru tika konstatēts tās izdarīts pārkāpums un kas šajā pašā nolūkā tika ņemts vērā 2002. un 2009. gada lēmumos. Šādos apstākļos pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvotajam Vispārējai tiesai nebija pienākuma atzīt, ka Komisijai bija jāatjaunina elementi, kurus ievērojot tā bija ņēmusi vērā recidīvu.

248 Apelācijas sūdzības iesniedzēja arī norāda, ka atsevišķas tiesas sēdes ieraksta lietā, kurā pasludināts 2017. gada 21. septembra spriedums *Ferriere Nord*/Komisija (C-88/15 P, EU:C:2017:716), daļas apstiprinot to iemeslu ticamību, kuru dēļ tā pēc administratīvā procesa atsākšanas neiesniedza apsvērumus par recidīvu. Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzēja nav precizējusi juridiskos iemeslus, kādēļ šie fragmenti pierādītu, ka tai bija tiesības uzskatīt, ka Komisija pēc procesa atsākšanas nevarēja atzīt recidīvu par atbildību pastiprinošu apstākli, iepriekš par to tieši neinformējot apelācijas sūdzības iesniedzēju.

249 Tādēļ, ņemot vērā šī sprieduma 51. punktā atgādinātās prasības, iebildums par iepriekš minēto daļu neizskatīšanu vai sagrozīšanu ir jānoraida kā nepieņemams.

250 Attiecīgi sestais pamats ir jānoraida kā daļēji nepieņemams un daļēji nepamatots.

Par septīto pamatu

Par pirmo daļu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

251 Septītā pamata pirmajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdas, pārsūdzētā sprieduma 565.–579. punktā noraidot tās iebildumu par to, ka recidīva kā atbildību pastiprinoša apstākļa ņemšana vērā ir pretrunā samērīguma principam pārmērīgi ilgā procesa dēļ.

252 Pirmkārt, pārsūdzētā sprieduma 575. punktā neesot norādīts pamatojums. Proti, lai gan apelācijas sūdzības iesniedzēja ir norādījusi uz attiecīgā procesa neparasto ilgumu, Vispārējā tiesa šajā 575. punktā atsaucās uz īso laikposmu, kas bija pagājis no iepriekšējā pārkāpuma līdz pārkāpumam, par kuru strīdīgajā lēmumā tika noteikts sods.

253 Otrkārt, Vispārējā tiesa esot uzskatījusi, ka Komisija varēja konstatēt recidīvu, pamatojoties uz pārkāpumu, kas konstatēts vairāk nekā 30 gadus pirms strīdīgā lēmuma pieņemšanas. To darot, Vispārējā tiesa esot balstījusies uz acīmredzami nesamērīgu recidīva jēdziena interpretāciju. Šo interpretāciju nevar pamatot ar mērķi nodrošināt šī lēmuma preventīvo iedarbību, jo kopš 2000. gada apelācijas sūdzības iesniedzēja vairs nav vainojama pret konkurenci vērstā rīcībā. Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā tiesas un administratīvo procesu, kuros bija iesaistīta apelācijas sūdzības iesniedzēja, preventīvo raksturu.

254 Tāpat Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā faktu, ka mērķis nodrošināt preventīvu iedarbību tika ņemts vērā, gan sodot par attiecīgo aizliegto vienošanos, gan palielinot naudas sodu recidīva dēļ, kas ir izraisījis samērīguma principam pretēju dublēšanos.

255 Turklāt Vispārējās tiesas vērtējums esot grūti savienojams ar 2010. gada 17. jūnija spriedumā *Lafarge*/Komisija (C-413/08 P, EU:C:2010:346, 70. un 73. punkts) noteikto principu, saskaņā ar kuru Savienības konkurences tiesībās Komisijai nav atļauts ņemt vērā recidīvu bez ierobežojuma laikā. Tādējādi faktu, kas radušies vairāk nekā 30 gadus pirms strīdīgā lēmuma pieņemšanas, kā recidīvu ņemšana vērā ir acīmredzami nesamērīga un praksē izraisītu Tiesas noteiktā principa noliegumu.

256 Komisija apgalvo, ka šī argumentācija ir nepieņemama un katrā ziņā – acīmredzami nepamatota.

– *Tiesas vērtējums*

257 Šajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav norādījusi pamatojumu un ir pieļāvusi tiesību kļūdu attiecībā uz samērīguma principa interpretāciju. Pretēji tam, ko apgalvo Komisija, minētā daļa tātad ir pieņemama.

258 Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācija nav pamatota.

259 Pirmām kārtām, attiecībā uz pārsūdzētā sprieduma 575. punktā ietverto pamatojumu no šī punkta izriet, ka, pārbaudot, vai Komisija bija tiesīga atzīt, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja ir pieļāvusi recidīvu, Vispārējā tiesa secināja, ka laikposms, kas pagājis no šīs sabiedrības iepriekš izdarītā pārkāpuma līdz pārkāpumam, par kuru piemērots sods strīdīgajā lēmumā, bija īss. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvotajam Vispārējā tiesa nav ignorējusi to, ka iebildums, kas tai bija jāizskata, attiecās nevis uz šo laikposmu, bet gan uz laikposmu, kas pagājis no iepriekšējā pārkāpuma līdz strīdīgā lēmuma pieņemšanas dienai. Vispārējā tiesa ne tikai apkopoja šo iebildumu minētā sprieduma 566. punktā, bet arī šī sprieduma 575. punktā nosprieda, ka Komisija bija tiesīga attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzēju atzīt recidīvu par atbildību pastiprinošu apstākli, "neraugoties uz to, ka izmeklēšana ir ilgusi noteiktu laiku neparedzamu tiesvedības notikumu dēļ, ar kuriem tai bija jāsaskaras". No šiem elementiem izriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvojumi par pamatojuma nenorādīšanu un lēmuma nepieņemšanu ir balstīti uz kļūdainu pārsūdzētā sprieduma izpratni.

260 Otrām kārtām, saistībā ar iebildumu par samērīguma principa pārkāpumu jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šis princips prasa, lai Savienības iestāžu akti būtu piemēroti ar attiecīgo tiesisko regulējumu sasniedzamo leģitīmo mērķu īstenošanai un nepārsniegtu šo mērķu sasniegšanai nepieciešamo (spriedums, 2020. gada 9. decembris, *Groupe Canal* +/Komisija, C-132/19 P, EU:C:2020:1007, 104. punkts un tajā minētā judikatūra).

261 Par naudas soda palielināšanu recidīva gadījumā jāatgādina, ka šāda palielināšana atbilst nepieciešamībai izskaust, ka uzņēmums atkārtoti nepilda konkurences noteikumos paredzētos pienākumus (spriedums, 2010. gada 17. jūnijs, *Lafarge*/Komisija (C-413/08 P, EU:C:2010:346, 61. punkts).

262 Šajā ziņā jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja neapstrīd pārsūdzētā sprieduma 553. punktā ietverto Vispārējās tiesas vērtējumu, ka no preventīvās iedarbības viedokļa recidīvs ir apstāklis, kas saskaņā ar judikatūru pamato nozīmīgu naudas soda pamatsummas palielinājumu, jo tas faktiski ir pierādījums, ka iepriekš noteiktais sods nav bijis pietiekami preventīvs.

263 Apelācijas sūdzības iesniedzēja neapstrīd arī to, ka pārsūdzētā sprieduma 557. un 564. punktā ir noraidīts tās iebildums par to, ka laikposms starp iepriekš izdarīto pārkāpumu un strīdīgajā lēmumā aplūkoto pārkāpumu bija pārāk ilgs, lai attiecībā uz to varētu konstatēt recidīvu.

264 Apelācijas sūdzības iesniedzēja tikai norāda – tā kā recidīva vērā ņemšanas mērķis ir atturēt uzņēmumu no jaunu konkurences tiesību pārkāpumu izdarīšanas, samērīguma princips šajā lietā ir pārkāpts, jo, pirmkārt, tā kopš 2000. gada vairs nav vainojama šādā rīcībā un, otrkārt, administratīvie un tiesas procesi, kas jau ir norisinājušies saistībā ar strīdīgajā lēmumā aplūkoto aizliegto vienošanos, nenovēršami esot radījuši preventīvu iedarbību.

265 Jāatgādina, ka pārsūdzētā sprieduma 577. punktā Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka nevar izslēgt, ka pret apelācijas sūdzības iesniedzēju vērsto sodu draudiem visas izmeklēšanas laikā un sodu uzlikšanai divas reizes varēja būt zināma preventīva iedarbība. Tomēr Vispārējā tiesa, nepieļaudama tiesību kļūdu, atzina, ka "tieši sankcija, proti, Komisijas uzliktā naudas soda, kas palielināts recidīva dēļ, samaksa ir tas, kas efektīvi attur uzņēmumu no turpmāku konkurences tiesību normu pārkāpumu izdarīšanas".

266 Katrā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja nav pierādījusi, ka tas vien, ka starp pārkāpumiem, kas ņemti vērā, lai konstatētu recidīvu, un strīdīgā lēmuma pieņemšanu Komisijā ir pagājis ievērojams laikposms, ir radījis tādas sekas, ka šī ņemšana vērā būtu nesamērīga.

267 Pārējie apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti neatspēko šo secinājumu.

268 Pirmkārt, Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, nospriežot, ka Komisija bija tiesīga uzskatīt, no vienas puses, ka jauna lēmuma, ar kuru konstatēta apelācijas sūdzības iesniedzējas dalība aizliegtās vienošanās darbībā, pieņemšana bija pamatota citstarp ar mērķi atturēt apelācijas sūdzības iesniedzēju no šādu pārkāpumu izdarīšanas nākotnē, un, no otras puses, ka šī preventīvā iedarbība bija jāpastiprina, attiecībā uz to atzīstot recidīvu. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvotajam, tas, ka ir ņemts vērā recidīvs, gan lemjot, vai ir lietderīgi pieņemt jaunu lēmumu, ar kuru konstatēta tās dalība pārkāpumā, gan lai aprēķinātu tai uzliktā naudas soda apmēru, nav samērīguma principam pretēja "dublēšana".

269 Otrkārt, ir tiesa, ka saskaņā ar samērīguma principu, novērtējot uzņēmuma tendenci pārkāpt konkurences noteikumus, ir jāņem vērā laikposms starp attiecīgo pārkāpumu un iepriekšējo šajos noteikumos noteikto pienākumu neizpildi (spriedums, 2010. gada 17. jūnijs, *Lafarge*/Komisija (C-413/08 P, EU:C:2010:346, 70. un 73. punkts). Tomēr šis termiņš nav tas termiņš, uz kuru apelācijas sūdzības iesniedzēja ir atsaukusies, lai pamatotu savu iebildumu par samērīguma principa pārkāpumu.

270 No tā izriet, ka septītā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par otro daļu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

271 Septītā pamata otrajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, pirmkārt, ka pārsūdzētā sprieduma 580.–595. punktā nav norādīts pamatojums. Tā uzsver, ka pirmajā instancē ir norādījusi, ka naudas soda palielināšana recidīva dēļ ir nesamērīga, ņemot vērā, pirmām kārtām, ārkārtīgi ilgo laikposmu un, otrām kārtām, recidīva "maznozīmīgo" raksturu. Vispārējā tiesa esot izvērtējusi tikai otro no šiem argumentiem.

272 Otrkārt, naudas soda palielinājums par 50 % recidīva dēļ esot acīmredzami nesamērīgs, ņemot vērā, ka strīdīgais lēmums tika pieņemts vairāk nekā 30 gadus pēc lēmuma, ar kuru tika konstatēts iepriekšējais pārkāpums. Šajā ziņā Vispārējai tiesai esot bijis jāapzinās strīdīgā lēmuma pretrunīgais raksturs. Proti, Komisija esot samazinājusi naudas soda pamatsummu par 50 %, ievērojot procesa ilgumu, bet neesot ņēmusi vērā šo procesa ilgumu, piemērojot palielinājumu recidīva dēļ. Konsekvences labad Komisijai, ņemot vērā laika faktoru, būtu bijusi jāsamazina vismaz uz pusi arī palielinājuma likme 50 % apmērā recidīva dēļ. Turklāt šis palielinājums pats par sevi nevarot pārsniegt naudas soda apmēru. Tomēr šajā lietā šī palielinājuma apmērs esot aptuveni vienāds ar divkāršu tā naudas soda apmēru, kas apelācijas sūdzības iesniedzējai būtu uzlikts, ja netiktu ņemts vērā šis atbildību pastiprinošais apstāklis.

273 Komisija apgalvo, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja vien atkārto argumentus, kurus tā bija izvirzījusi Vispārējā tiesā, un tādējādi vēlas panākt, lai Tiesa no jauna izskatītu tās pirmajā instancē celto prasību. Attiecīgi apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācija ir nepieņemama un katrā ziņā nav pamatota.

– *Tiesas vērtējums*

274 Septītā pamata otrajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav izpildījusi pienākumu pamatot savus spriedumus un ir pieļāvusi kļūdu samērīguma principa interpretācijā. Pretēji tam, ko apgalvo Komisija, šī daļa tātad ir pieņemama.

275 Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācija nav pamatota.

276 Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav atbildējusi uz argumentu, saskaņā ar kuru palielinājums, ko Komisija tai piemērojusi recidīva dēļ, ir nesamērīgs, ņemot vērā procesa ilgumu. Šajā ziņā jānorāda, ka pārsūdzētā sprieduma 565.–579. punktā Vispārējā tiesa noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka recidīva konstatēšana attiecībā uz to nav saderīga ar samērīguma principu. Tādēļ Vispārējai tiesai vairs nebija jāatbild uz apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka šis princips liedz arī palielināt naudas sodu recidīva dēļ.

277 Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja nav pierādījusi, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, nospriežot, ka Komisija, recidīva dēļ nosakot palielinājuma likmi 50 % apmērā no naudas soda pamatsummas, nav pārkāpusi samērīguma principu.

278 Jāpiebilst – tajā, ka Komisija strīdīgajā lēmumā ir samazinājusi naudas soda pamatsummu par 50 %, ņemot vērā procesa ilgumu, vienlaikus piemērodama naudas soda palielinājuma likmi recidīva dēļ, nav nekādu pretrunu, jo šie divi elementi ir savstarpēji neatkarīgi.

279 Visbeidzot, apelācijas sūdzības iesniedzēja, apgalvodama, ka naudas soda palielinājums recidīva dēļ nevar pārsniegt naudas soda apmēru, nav norādījusi nevienu tiesību normu šī apgalvojuma pamatojumam un ir balstījusies uz aprēķinu, kas ir ne tikai nepareizs, bet arī balstīts uz hipotētisku situāciju.

280 Ņemot vērā iepriekš minēto, septītā pamata otrā daļa un attiecīgi šis pamats kopumā ir jānoraida kā nepamatots.

Par astoto pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

281 Astotajam pamatam ir divas daļas.

282 Šī pamata pirmajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 611.–628. punktā nospriežot, ka Komisija nav pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, piemērojot tai proporcionāli mazāku naudas soda samazinājumu nekā *Riva*.

283 Apelācijas sūdzības iesniedzējas skatījumā no strīdīgā lēmuma izriet, ka *Riva*, kas kopumā desmit gadus un sešus mēnešus bija piedalījusies šajā lēmumā aplūkotās aizliegtās vienošanās darbībā, tika piemērots naudas soda samazinājums par 3 %, jo tā vienu gadu bija pārtraukusi dalību šīs aizliegtās vienošanās daļā, kura attiecās uz ražošanas vai pārdošanas ierobežošanu un kontroli. Savukārt apelācijas sūdzības iesniedzējai, kas aizliegtās vienošanās darbībā piedalījās septiņus gadus, esot piemērots samazinājums 6 % apmērā par trim gadiem, kuros tā nepiedalījās šajā aizliegtās vienošanās daļā, proti, samazinājums par katru no šiem gadiem bija tikai 2 %.

284 Astotā pamata otrajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, nekonstatēdama, ka Komisijas norādītie iemesli, lai pamatotu tās izvēli piemērot atšķirīgus naudas soda samazinājumus identiskai rīcībai, ir novēloti.

285 Komisijas ieskatā šī argumentācija nav pieņemama. Apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā vien atkārtojot pirmajā instancē izvirzītos argumentus. Tādējādi tā mēģinot panākt, lai Tiesa atkārtoti izskatītu pirmajā instancē iesniegto prasības pieteikumu. Apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācija katrā ziņā esot acīmredzami nepamatota.

Tiesas vērtējums

286 Pretēji Komisijas apgalvojumiem abas astotā pamata daļas, ciktāl tās attiecas uz Vispārējās tiesas varbūtēji pieļautajām tiesību kļūdām, ir pieņemamas.

287 Saistībā ar pirmo daļu jāatgādina, ka saskaņā ar Hartas 20. pantā nostiprināto vienlīdzīgas attieksmes principu līdzīgas situācijas nevar aplūkot atšķirīgi un dažādas situācijas nevar aplūkot vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi pamatota (spriedums, 2024. gada 18. aprīlis, *Dumitrescu* u.c./Komisija, no C-567/22 P līdz C-570/22 P, EU:C:2024:336, 65. un 67. punkts un tajos minētā judikatūra).

288 Šajā lietā no pārsūdzētā sprieduma izriet, ka Komisija strīdīgajā lēmumā konstatēja, pirmkārt, ka gan apelācijas sūdzības iesniedzēja, gan *Riva* piedalījās šajā lēmumā aplūkotās aizliegtās vienošanās darbībā un, otrkārt, ka abas šīs sabiedrības nepiedalījās noteiktā šīs aizliegtās vienošanās daļā, proti, apelācijas sūdzības iesniedzēja trīs gadus un *Riva* – vienu gadu.

289 Kā Vispārējā tiesa atgādināja pārsūdzētā sprieduma 613. punktā, naudas sodu, kas uzlikti uzņēmumiem, kuri piedalījušies aizliegtas vienošanās darbībā, apmēra aprēķināšanā Komisijai piešķirto pilnvaru izmantošanai ir raksturīga diferenciēta attieksme. Proti, savas rīcības brīvības ietvaros Komisijai ir jāindividualizē sods atbilstoši attiecīgo uzņēmumu rīcībai un attiecīgajām īpašībām, lai katrā atsevišķā gadījumā nodrošinātu, ka tiek pilnībā piemēroti ar konkurenci saistītie Savienības noteikumi (spriedums, 2013. gada 13. jūnijs, *Versalis*/Komisija, C-511/11 P, EU:C:2013:386, 104. punkts un tajā minētā judikatūra).

290 No pārsūdzētā sprieduma 615.–617. punkta izriet, ka atšķirību starp attiecīgajām samazinājuma likmēm Komisija ir pamatojusi ar nepieciešamību izsvērt piemēroto samazinājumu par nepiedalīšanos aizliegtās vienošanās daļā atkarībā no katra uzņēmuma kopējās dalības visā aizliegtās vienošanās darbībā ilguma. Apelācijas sūdzības iesniedzējas un *Riva* dalība visā aizliegtās vienošanās darbībā esot bijusi svarīgs faktors, kas bija jāņem vērā, izvērtējot attiecīgo atbildību mīkstinošo apstākli. Tā kā *Riva* dalība aizliegtās vienošanās darbībā kopumā bija ilgāka, tās nepiedalīšanās šajā aizliegtās vienošanās daļā esot bijusi nozīmīgāka.

291 Konkrētāk, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 622. punktā norādīja, ka, nosakot samazinājumu, kas piemērojams *Riva*, Komisija ņēma vērā abu šo sabiedrību dalības pārkāpumā relatīvo smagumu atbilstoši šī sprieduma 289. punktā atgādinātajai naudas sodu individualizācijas prasībai. Tādējādi tā atzina – tā kā *Riva* dalība aizliegtās vienošanās darbībā kopumā bija ilgāka nekā apelācijas sūdzības iesniedzējas dalība, tā noteikti bija nopietnāka un tās nepiedalīšanās noteiktā aizliegtās vienošanās daļā bija vēl jo nozīmīgāka.

292 Pārsūdzētā sprieduma 323. punktā nospriežot, ka šāda pieeja atbilst vienlīdzīgas attieksmes principam, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu.

293 Ir vispārzināms, ka Komisija piemēroja apelācijas sūdzības iesniedzējai samazinājumu 2 % gadā par laikposmu, kurā tā nepiedalījās attiecīgajā aizliegtās vienošanās daļā, savukārt *Riva* piemērotais samazinājums bija 3 %.

294 Ir taisnība, ka, nepastāvot citiem pierādījumiem, kas ļautu nošķirt šo divu sabiedrību dalību šajā aizliegtās vienošanās darbībā, tas, ka *Riva* minētajā aizliegtās vienošanās darbībā piedalījās desmit gadus un sešus mēnešus, nozīmē, ka šī dalība ietekmēja konkurenci vairāk nekā apelācijas sūdzības iesniedzējas dalība, kura piedalījās tikai septiņus gadus. Tomēr šo konstatējumu nevar attiecināt uz laikposmiem, kuros attiecīgās sabiedrības nepiedalījās noteiktā šīs aizliegtās vienošanās daļā, jo to nepiedalīšanās šajā daļā principā radīja tādas pašas sekas konkurencei.

295 Par nepiedalīšanos aizliegtās vienošanās daļā piemērojamo samazinājumu, protams, var izvērtēt atkarībā no katra uzņēmuma dalības šajā aizliegtās vienošanās darbībā kopējā ilguma. Tomēr šajā lietā apelācijas sūdzības iesniedzēja nepiedalījās attiecīgajā aizliegtās vienošanās daļā trīs gadus, kas ir gandrīz puse no tās dalības minētās aizliegtās vienošanās darbībā, lai gan *Riva* desmit gadu un sešu mēnešu laikā, kad tā bija šīs pašas aizliegtās vienošanās dalībniece, nepiedalījās minētajā daļā tikai vienu gadu.

296 Šādos apstākļos attiecīgi jākonstatē, ka Komisija līdzīgas situācijas ir aplūkojusi atšķirīgi, nenorādīdama pienācīgu pamatojumu šādai atšķirīgai attieksmei.

297 No tā izriet, ka astotā pamata pirmā daļa ir jāapmierina. Tādējādi pārsūdzētais spriedums ir jāatceļ, nelemjot par šī pamata otro daļu.

Par prasību Vispārējā tiesā

298 Atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 61. panta pirmajai daļai gadījumā, ja apelācijas sūdzība ir pamatota, Tiesa atceļ Vispārējās tiesas nolēmumu. Tā var pati taisīt galīgo spriedumu attiecīgajā lietā, ja strīds ir izskatāmā stāvoklī.

299 Šajā lietā Tiesai ir pašai jātaisa galīgais spriedums lietā, jo strīds ir izskatāmā stāvoklī.

300 No šī sprieduma 286.–297. punkta izriet, ka strīdīgais lēmums nav saderīgs ar vienlīdzīgas attieksmes principu, jo apelācijas sūdzības iesniedzējai tajā piemērots naudas soda samazinājums par 2 % gadā par laikposmu, kurā tā nepiedalījās attiecīgās aizliegtās vienošanās daļā, lai gan šo pašu apsvērumu dēļ *Riva* tajā ir piemērots 3 % samazinājums. Tā kā Tiesa ir konstatējusi strīdīgā lēmuma prettiesiskumu, tā, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, var aizstāt Komisijas vērtējumu ar savu vērtējumu un attiecīgi atcelt, samazināt vai palielināt naudas sodu. Šī kompetence tiek īstenota, ņemot vērā visus faktiskos apstākļus (spriedums, 2014. gada 12. novembris, *Guardian Industries* un *Guardian Europe*/Komisija, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 78. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Šajā lietā Tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, uzskata, ka naudas soda samazinājuma likme 3 % gadā ir jāpiemēro arī apelācijas sūdzības iesniedzējai.

301 No tā izriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai strīdīgajā lēmumā uzliktais naudas sods ir 2 165 000 EUR.

Par tiesāšanās izdevumiem

302 Saskaņā ar Reglamenta 184. panta 2. punktu, ja apelācija ir pamatota un Tiesa lietā taisa galīgo spriedumu, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem.

303 Atbilstoši šī reglamenta 138. panta 3. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz tā 184. panta 1. punktu, ja lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, lietas dalībnieki paši sedz savus tiesāšanās izdevumus.

304 Tā kā apelācijas sūdzības iesniedzējai un Komisijai spriedums attiecīgi ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, tās pašas sedz savus tiesāšanās izdevumus saistībā ar tiesvedību pirmajā instancē un apelācijas tiesvedību.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

1) Atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2022. gada 9. novembra sprieduma *Ferriere Nord*/Komisija (T-667/19, EU:T:2022:692) rezolutīvās daļas 1. punktu daļā, kurā tajā noraidīti *Ferriere Nord SpA* pirmajā instancē izvirzītajā devītajā pamatā ietvertie iebildumi par vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu.

2) Pārējā daļā apelācijas sūdzību noraidīt.

3) Atcelt Komisijas 2019. gada 4. jūlija Lēmuma C(2019) 4969 final par EOTK līguma 65. panta pārkāpumu (lieta AT.37956 – Stiegrojuma apaļtērauds) 2. panta 3. punktu.

4) *Ferriere Nord SpA* Lēmuma C(2019) 4969 final 2. panta 3. punktā uzlikto naudas sodu noteikt 2 165 000 EUR apmērā.

5) *Ferriere Nord SpA* un Eiropas Komisija pašas sedz savus tiesāšanās izdevumus saistībā ar tiesvedību pirmajā instancē un apelācijas tiesvedību.

[Paraksti]